

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. ΦΥΛΛ. ΙΣΤ'.

30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1873.

Η ΔΙ ΟΠΙΟΥ ΜΕΘΗ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΣΙΝΑΙΣ.

Γνωστή ὑπάρχει ἡ παρά πολλοῖς τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν γιγνομένη κατάχρησις τοῦ κομμυροητινώδους ὀποῦ τοῦ ἐκρέοντος δι' ἔντομων ἐκ τοῦ σφαιροειδοῦς καρπού (κωδία) τῆς ὑποφόρου μήκωνος (paraveris somniferi) ὅστις καλεῖται ὀπιον (affium) καθὼς καὶ ὁ σκοπὸς δι' ὃν μεταχειρίζονται αὐτὸν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνατολῆς, ἕνεκα τοῦ ὀποίου ἐμπίπτουσιν εἰς φυσικὸν καὶ ἠθικὸν μαρασμὸν δι' οὗ δικαστρέφεται καὶ παραλύει ἢ τε σωματικὴ ἰσχὺς καὶ ἡ διάνοια· εἶναι δὲ τόσῳ μᾶλλον φοβερωτέρα ἡ ἐξίς αὐτῆ καθόσον ἀντιπαλαίει πολὺ πλέον ἢ ἡ κατάχρησις τῶν οἰνόπνευματωδῶν ποτῶν πρὸς τὴν μεταμελειαν. Καὶ τὴν μὲν Βακχικὴν μέθην ὀλίγην ὄρεξιν θά εἶχε τις ν' ἀναγνώσῃ καὶ ὀλιγωτέραν, δικαίως, πεποίησιν θά ἔδιδεν εἰς τὸ γραφικὸν τοῦ συγγραφέως ἀπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὀφθαλμοῦς, οἵτινες οὐχ ἅπαξ ἐξεγυμνάθησαν εἰς τὴν θέαν τῶν αὐτοκρατόρων τούτων τοῦ κόσμου· ἤθελον εἶσθαι ἄνωγ ἀσύγγνωστος ὀλιγωρία ἐάν τις δὲν ἐλάμβανε τὴν περιέργειαν νὰ ἴδῃ ἀπείκονίζομενον καὶ ἕτερον εἶδος μέθης, ὅπερ ἀριθμεῖ οὐκ ὀλί-

(ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

γους ὀπαδοῦς καὶ ἀμιλλώμενον πρὸς τὸ δι' οἴνου δεσπόζει ἐπὶ τόσων λαῶν τῆς Ἀσίας καὶ Ἀνατολῆς καὶ ταῦτα ἐκ συγγραφῆως αὐτόπτου καὶ λίαν ἀξιοπίστου τοῦ κ. Libermann.

Ἡ περιγραφή τῆς τοιαύτης μέθης παρά τοῖς Σιναίς, εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν θέλει ἀπαρέσει εἰς τὸν φιλοπερίεργον ἀναγνώστην τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπιθεωρήσεως διότι μοι ἐπιτραπῆ νὰ ἐρανισθῶ μὲν ταύτην ἐκ τοῦ εἰρηθέντος συγγραφέως, ὅστις περιερχόμενος τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης τοῦ οὐρανοῦ Κράτους, ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ περιγράψῃ καὶ μεταδώσῃ εἰς ἡμᾶς.

Ἡ δι' ὀπίου μέθη ἐπέρχεται συνήθως παρ' αὐτοῖς διὰ καπνίσματος γινομένου ἐν σύριγγι δι' ἧς οἱ καπνίζοντες παραδίδονται εἰς τὰς ἐκ τοῦ ὀπίου εὐεργετικὰς προσδοκίας. Ἡ σύριγγξ αὕτη συνίσταται ἐκ σωλῆνος 40—50 περίπου ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου μακρᾶς, τὴν δὲ διάμετρον ἴσης συνήθει αὐλῶ, ἐκ ξύλου ἢ μετάλλου ἢ καὶ λίθου κατεργασμένη κατὰ τὴν ἀρεσκίαν τῶν καπνιστῶν· εἰς τὸ κατώτερον πέρασ τοῦ σωλῆνος τούτου ὑπάρχει ὀπή ἐν τῇ ὀποιᾷ περιστρέφεται ἡ κεφαλὴ τῆς σύριγγος· ἡ ὀπή αὕτη εἶναι κοίλη στρογγύλη δὲ τὴν μορφήν ἢ καὶ κυλινδρική, συνήθως ἐκ γῆς, ἄλλοτε ἐκ μετάλλου καὶ φέρεται κατὰ τὸ ἀνώτερον μέρος σκύφον τετραγώνον δι' ὀπῆς μικρᾶς ἐφ' ἧς ἀποθέτουσι τὸ ἐκχύλισμα τοῦ ὀ-

46.

πίου και δι' ἧς διεξέρχεται ὁ καπνός. Πρὸς γέμωσιν χροῶνται σπαθίω τι με-
ταλλίῳ ὅπερ ἐμβάπτοντες ἐν τῷ ὀπίῳ
ἀπολαμβάνουσι 2—3 κόκκους, οὓς στρογγυ-
λίζοντες προσεγγίζουσιν εἰς τὴν φλόγα
ἕως ἂν ἡ οὐσία διογκωθῇ, μεθ' ἧ προ-
σκολλῶσιν ἐν τῷ σκυφίῳ καὶ φλέγουσιν
εἰτα βορῶσι τὸν καπνὸν βαθέως καὶ κα-
ταπεινοῦσι ἀναδίδοντες αὐτὸν ἀρού, ἐφ'
ὅσον εἶναι δυνατόν, διατηρήσωσι τὸ βό-
φημα· τούτο ἐπαναλαμβάνεται εἰκοσάκις
ἢ τριακοντάκις ἐπὶ ἐν ἄ. λεπτὸν μεθ'
ἧ καταναλίσκεται ἡ οὐσία.

Τινὲς μάλιστα τῶν Σινῶν οἵτινες ἀπὸ
πολλοῦ καταγρῶνται τοῦ ὀπίου κατανα-
λίσκουσι τὸν ὑπέρογκον ἀριθμὸν τῶν 200
συρίγγων καθ' ἑκάστην. Ἐν Πεκίῳ ὑ-
πάρχουσιν ἐν ὕλαις σχεδὸν ταῖς ἑδοῖς
τέσσαρα ἕως πέντε ἐργαστήρια ὀπίου ὅ-
που καπνίζουσιν καὶ ἐμπορεύονται τὴν
ἡμέραν ἄλλην, ἐναντίον τῶν ἐπανειλημ-
μένων ἀπαγορεύσεων τῶν αὐτοκρατορῶν.
Οἱ περιπαροῦσιν τῶν ἐμπόρων πολλοὶ αἱ
δημοσίαι ἐν ταῖς ἑδοῖς καὶ τριόδοις τὰς
σύριγγας καὶ τὰ διάφορα σκεύη, οὕτως
εἶπεῖν, τοῦ ὀπίου. Ἐνα ἐκ τῶν εἰρημέ-
νων ἐμπόρων εἶδον, διερχόμενος τὴν πρω-
τεύουσαν, ἐκθέντα τὰς πραγματείας αὐ-
τοῦ ἐνώπιον μιᾶς τῶν θυρῶν τῆς αὐτο-
κρατορικῆς καλουμένης πόλεως κάτωθεν
μακρᾶς προκηρύξεως ἐπὶ τοῦ τοίχου γε-
γραμμένης ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ μέρος
ἐκεῖνο συναθροισθέντων περιέργων μετ' ἐ-
ξήγερσε τὴν περιέργειαν νὰ μάθω τὴν αἰ-
τίαν τῆς τοιαύτης συσσωρεύσεως· ἡ προ-
κήρυξις περιελάμβανεν ὅτι καταδικάζετο
εἰς θάνατον πᾶς ὅστις ἤθελε καταληφθῆ
καπνίζων ἢ πωλῶν ὀπιον, ἐν τούτοις τὸ
πλήθος πολυπράγμον ὡς τὸ τῶν Παρι-
σιῶν ἐθαύμαζε τὸ ἰδιόρρυθμον τῆς τοπο-
θετήσεως τῶν ἀπαγορευθεισῶν ἐκεῖνων
πραγματειῶν.

Δυναμὴ νὰ εἰπωμεν ὅτι τὸ 1)10 πε-
ρίπου τοῦ ἄρρενος καὶ ἀρμαίου πληθυσμοῦ
καπνίζει τὸ ὀπιον ἐν τῇ Σινικῇ, ὅτι ὁ
ἀριθμὸς οὗτος καθήκει μέχρι τῶν 2)10
τοῦ πληθυσμοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Pe-
tchili ὅπου καὶ παντὸς εἶδους κακίαι
πλεονάζουσιν ὡς ἐκ τῆς γειτνιασεως καὶ
τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Πεκίνου καὶ τῆς Αὐλῆς
ἧτις ἀπὸ πολλοῦ δίδει τὸ παράδειγμα

τῆς σκανδαλοδεστέρας ἀνηθικότητας. Ἐν
ἄλλαις λέξεσιν 6—8 ἑκατομμύρια εἶναι
ὁ ἀριθμὸς τῶν καπνιστῶν τῆς Σινικῆς καὶ
μάλιστα οἱ ἐκλεκτοὶ καὶ ἡ ζωὴ οὕτως
εἶπεῖν τοῦ ἔθνους.

Ἐν γένει ἀρχοῦνται τοῦ καπνισματος
τὸ 18 ἢ τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας· ἐν
τούτοις εἶδον παιδιὰ 10 ἕως 15 ἐτῶν
νὰ καταγρῶνται τῆς τοιαύτης πράξεως.
Αἱ γυναῖκες οὐδέποτε καπνίζουσιν ἐξαι-
ρουμένων ἐκείνων, αἵτινες εἶσιν ἐρριμμέ-
ναι εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἐσχάτης κα-
κίας, πλὴν σπανίως. Οἱ καπνισταὶ πλεο-
νάζουσιν ἰδίως εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν
τῆς κοινωνίας τὴν τῶν Μανδαρινῶν, τῶν
ὑπαλλήλων καὶ τῶν λογίων· εἰς δὲ τὴν
πτωχὴν παρατηροῦνται μεταξύ τῶν ἐπι-
σθων καὶ τῶν ἐργατῶν. Ἡ μέση τάξις
ἀριθμεῖ ἐπίσης τοὺς ὀπαδοὺς ἀλλ' ὀλιγό-
τερον τῶν δύο λοιπῶν τάξεων.

Ἡ τάξις τῶν πτωχῶν παραδίδεται
εἰς τὴν πᾶσιν τοῦ ὀπίου ἐν τοῖς ἐρ-
γαστηρίοις ἅτινα οἱ Ἄγγλοι καλοῦσιν
opium shops. Τὰ ἐργαστήρια ταῦτα
εἰσι πολυάριθμα εἰς τὸ Tien-Tsiu, ἐκ
τούτων ἔσγον τὴν ὑπομονὴν ν' ἀριθμῶσι
164 ἐπὶ 3000 κατοίκων. Τὰ καταστή-
ματα ταῦτα εἰργάζοντο δημοσίᾳ ἀνε-
μυστικότητος καὶ προσφυλάξεως τινος πρὸς
τὴν Σινικὴν Ἀστυνομίαν· ἔφερον μάλιστα
καὶ διακριτικὸν τι σημεῖον ἦται φύλλον
κιτρίνου χάρτου δι' οὗ διήλθον τὸ ἐγγύ-
λισμα τοῦ ὀπίου. Ἐπεσκέφθην μέγαν ἀ-
ριθμὸν τῶν δημοσίων τούτων καπνιστα-
ρίων καὶ πάντοτε ἐξεπλάγην ἐκ τῆς βδε-
λυρᾶς ὕψους τῶν καταγωγῶν τούτων.

Ἐπόθεσον αἰθούσαν σκοτεινὴν μελανὴν
καὶ ὑγρὰν, συνήθως κειμένην ἰσοῦψῶς τῷ
ἐδάφει· τῶν παραθύρων καὶ θυρῶν ἐρη-
τικῶς κλεισμένων μὴ φωτιζομένων ἐξ
ἄλλου φωτός ἢ τοῦ ἐκ τῶν μικρῶν λι-
χνειῶν τοῦ ὀπίου· κατὰ μῆκος τῶν τοί-
χων εἴτινες μελανίζουσιν ὡς οἱ τοῦ ἐ-
σχάτου καπνιλείου ἐξήρτηνται διὰ χαρτί-
νων κυλινδρῶν ἀποφθέγματά τινα τοῦ
Κονφουκίου. Κλίνας λιταὶ κεκαλυμμέναι
διὰ ψάθης προσκεφάλαια ἐξ ἀχύρου ἔ-
χουσαι δέχονται τοὺς καπνίζοντας, αἵτι-
νες ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς ὀριζοντίας κα-
τακλίσεως ἵνα ἐπαναπαύσῃ τὴν ὀλε-
θρίαν αὐτῶν ἡδονήν. Ἐπισερχόμενός τις μᾶ-

νον πνίγεται ὑπὸ τοῦ δριμύος καὶ
ἐρεθιστικοῦ καπνοῦ τοῦ ὀπίου. Εἰς τὰ
ἐργαστήρια ἅτινα ἐπεσκέφθην ὑπῆρχον
συνήθως 15—20 καπνισταὶ κατακε-
κλιμμένοι, τὴν κεφαλὴν ἐστριμμένην
ἐπὶ προσκεφαλαίου ἔχοντες τὴν δὲ σύ-
ριγγα εἰς τὸ στόμα, καὶ διὰ τῶν χειρῶν
κρατοῦντες κύπελλον τεύλυ. Τούτων οἱ
μὲν ἐφαίνοντο ζῆνοι πρὸς τὸν περιστοι-
χούντα κόσμον, οἱ ὀρθοκλμοὶ τῶν ἡσάν
ἀμαυροί, τὸ βλέμμα ἀτονον, οἱ δὲ τού-
ναντίον ἦσαν καταληγμένοι ὑπὸ ἐκτά-
κτου ἀδολοσχευίας καὶ ἐφαίνοντο ὄντες
ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν ὑπερβολικῆς διεγέρσεως.

Ὁ καπνιστὴς τοῦ ὀπίου ἔχει τὸ πρό-
σωπον ἄγρον καὶ οἰοεὶ νασερῶν, τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς καίλους, πρὸς τῶν ὀπίου διε-
τρέχει κυκλικὸς κύκλος, τὴν ἰριδα διεσταλ-
μένην, τὸ βλέμμα ἐφαίνει ἰδιαίτερον ἐκ-
φρασκιν εἶναι ἱλαρῶς μωρὸν, ἐὰν δύναιται νὰ
ἐκφρασθῆ οὕτω, τούτεστι σὺν τῇ ἡλι-
θιότητι παρεμφαίνεται καὶ τὸ εὐθυμον
συγχρόνως, ἡ γλῶσση προσκόπτει καὶ τρέ-
μαι. Συνήθως ὁ καπνιστὴς εἶναι σιωπη-
λός, ὅταν ὄμως μεθύσῃ ὑπὸ τῆς σύριγγ-
τος γίνεται ἀδόλοσχος τὸ πρόσωπον ἐξέ-
πτεται, οἱ ὀφθαλμοὶ του σπινθηροβολοῦσι
καὶ λαμβάνουσι ζωὴν· ἀλλ' ἡ διεγερσις
αὕτη εἶναι πρόσκαιρος, ταύτην διαδέχε-
ται ἡ συνήθης μωρὰ ἔκφρασις. Τὸ πρό-
σωπον εἶναι ἰσχυρὸν καθὼς καὶ τὸ λοιπὸν
σῶμα, τὰ μέλη εἰσι λεπτὰ καὶ ἄτονα,
τὸ βράδισμα βραδύ, αἱ δὲ κινήσεις ἀδέ-
θαιοι καὶ ἀσταθεῖς, ἡ δὲ κεφαλὴ συνή-
θως κενυρῶν· τὸ βράδισμα αὐτῶν ἐμοιά-
ζει τὸ τῶν μεθύσων, συνυπαρχούσης δὲ
καὶ χλωρότητος ὑποφαίνεται παράλυσις
ἀργαμένη τῶν ποδῶν. Ὑπὸ τοιαύτην θέαν
θελεῖ τις ἀναγνωρίσει τὸν μεθύοντα διὰ
τοῦ ὀπίου.»

Ὡς ἐπίλογος δὲ πάντων τούτων ἐπέρ-
χεται τῆξιον ἢ βράδιον ὁ θάνατος ἀρού ἀ-
ποτίσσειν εἰς τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν τελου-
ταίαν ἱκανὰ τοῦ διανοητικοῦ καὶ σω-
ματικοῦ αὐτῶν κεφαλαίου.

I. K. ΜΑΤΣΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

ΤΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΑΠΡΟΥ

... Ἀνάγκη νὰ ρυθμισθῶσι τὰ τῆς
ἐκκλησίας, ν' ἀνοψωθῇ ὁ κλήρος, νὰ
διακρέψῃ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ὁ διακα-
σμος αὐτῆς, ἵνα κραταιωθῇ αὐτὴ παρ'
ἡμῶν ἢ πίστις. ἀρῆν εἰς ἔνθεον κάτο-
ψιν ἢ ψυχῇ, σωθῆ δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
καὶ τὸ σχολεῖον. (Πρώτη καὶ μέση ἐκ-
παίδευσις ὑπὸ Κ. Σ. Ξανθοπούλου
σελ. 134.)

Καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἀκούονται πολ-
λαχόθεν παράπονα περὶ τῆς διανοητικῆς
τοῦ ἡμετέρου κλήρου καταστάσεως, ἥκι-
στα πρὸς τὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ προορισμὸν
αὐτοῦ ἀναποκρινόμενης, καὶ πάντες ἐν
γένει ἀνομολογοῦσι τὴν καχεξίαν, ἐν ἧ
οὐ πρὸ μικροῦ ἀτυχῶς διατελεῖ. Τώρα δὲ
μάλιστα, ὅτε ἡ πνευματικὴ πρόοδος τα-
γεῖ βήματι καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν
ἐξαπλοῦται, ἡ τοιαύτη αὐτοῦ ἑλλειψίς
ἐπαισθητοτέρα καὶ λυπηροτέρα καθίστα-
ται, μὴ δυναμένου εἰμὴ κατ' ἐλάχιστον
εἰς τὴν θεησευτικὴν τοῦ ἔθνους παιδα-
γωγίαν νὰ συντελέσῃ διὰ τῆς Χριστια-
νικῆς διδασκαλίας καὶ ἐμπνεύσεως τῶν
ἡθικῶν τοῦ εὐαγγελίου ἀρχῶν τῷ πεπι-
στευμένῳ αὐτῷ λαῷ.

Ὁ ἡμέτερος κλήρος ἂν ἀναθλέψομεν
εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν, θέλομεν
ἰδεῖν, ὅτι ἐν ποικρατῆς εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν
ἡμέραις διεφύλαξεν διὰ μυρίων θυσιῶν ἀ-
σβεστον τὸ ἱερὸν πῦρ τῶν γραμμῶν
ἐπὶ ἑλοκλήρους αἰῶνας. Διαπρεπεῖς τῆς
ἐκκλησίας λειτουργοί, πατριάρχαι καὶ ἱε-
ράρχαι, οἱ Γρηγόριοι καὶ οἱ Γερμανοί, οἱ
Βουλγάροι καὶ οἱ Θεοτόκοι, οἱ Οἰκονόμοι,
οἱ Δοῦκαι καὶ πολλοὶ ἄλλοι σκαπανεῖς
τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας ἀνέφλεξαν
διὰ τῶν φώτων τῆς παιδείας εἰς τὰς καρ-
δίαις τῶν εἰς τὸν συνῆθη τῆς δουλείας λή-
θαρον περιπεσόντων ἐμογενῶν τὸ αἰ-
σθημα τῆς φιλοπατορίας καὶ ἀνοψωσαν
τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, δι' ὃν ἡδυνήθημεν νὰ
ἀνακτήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν, ἔστω καὶ μι-
κροῦ μέρους τῆς μεγάλης ἡμῶν πατρίδος.

Ἀλλ' ἐκκλήτως περιπεσόντες, τῆ βουλή

βεβαίως τῆς Θείας προνοίας, ὑπὸ ξένου ζυγόν, μυρίας ὄσας καταστροφὰς καὶ συγχωνεύσεις μετὰ ξένων ὄλων καὶ ἀλλοφύλων λαῶν ὑποστάντες καὶ τσακίς ἀνά μέσον τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου διελθόντες διετηρήσαμεν, ὡς διὰ θαύματος, τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν ἐθνισμόν μας ἐν ταῖς φιλοστόργους κόλποις τῆς μητρὸς ἐκκλησίας. Αὕτη δὲ κατιδοῦσα εὐλόγως ἐν τῷ κατακλυσμῷ ἐκείνῳ τῶν δυστυχιῶν καὶ τῆς ἐθνικῆς καταπτώσεως, ὅποτε καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα "Ἑλλην μικροῦ ἐδέξατο νὰ ἀποσβεσθῆ ἐκ τοῦ χάρτου τῶν ἐθνῶν, μόνον ἀγκυραν σωτηρίας ἐναπολειφθεῖσαν, ἐξ ἧς αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἔθνους νὰ ἀναρτήσῃ, τὰ δύο πρὸς τοῦτο ἀπαραίτητα μέσα, τὴν γλῶσσαν δηλονότι καὶ τὸν ἐθνισμόν, μετὰ θρησκευτικοῦ ὄντως σεβασμοῦ παραλαβούσα αὐτὰ ὡς κῶρον ὀφθαλμοῦ περιεβαλψεν. Ἐπομένως πάσας τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις περὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ Θείου λόγου σκοπιμῶς συγκεντρώσασα, τῇ μὲν δυνάμει τῆς παιδείας διὰ τῶν καλῶν τῆς πίστεως στρατιωτῶν τὴν διανοητικὴν τοῦ ἔθνους ἀνάπτυξιν, τῇ δὲ μεγίστη τοῦ Θείου λόγου ἐπιτελεῖα τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν καὶ ἀγωγὴν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐκκλησίας διδασκαλείου τελεσφόρως ἐπέδωξεν. Οὕτω δὲ ἠδυνήθη μετὰ θάρρους νὰ ἀντεπεξέλθῃ διὰ τῶν ἀσθενῶν μὲν τὸ φαινόμενον τούτων ὄπλων, πλὴν μεγίστην τὴν δυνάμιν, ὁμοιογενῶς παρεχόντων διὰ τῆς καταλλοῦ χρησιμοποίησεως αὐτῶν, κατὰ τῶν περικυλωσάντων πάντοθεν τὸ ἔθνος ἀπειραθίμων ἐχθρῶν καὶ ἐπὶ τέλους νὰ ἐξέλθῃ τοὺς ἀγῶνας νικῆτρια, τὸν ἔσχατον ὑπὲρ τῶν ὄλων κίνδυνον διακινδυνεύσασα.

Ἡμεῖς ὁμῶς ἀπέναντι τῶν μεγίστων τοῦ κλήρου ἡμῶν ἐκδουλεύσεων καὶ εὐεργεσιῶν, ἀπέναντι αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως, τί ποτὲ περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς ὑφισταμένης θέσεώς του ἐπράξαμεν; Καίπερ ἔχοντες αὐτῷ τὰ ἱερώτατα πεπιστευμένα καὶ πολλὰ παρ' αὐτοῦ νῦν τε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι προσδοκῶντες ἀφίνομεν, ὡς μὴ ὀφείλων, αὐτὸν νὰ κατέχηται ἐτι ὑπὸ τῆς παχυλῆς ἀμαθείας, ἐν ἧ ἀτυχῶς πρὸς βλάβην ἡμῶν ἀπὸ πολλοῦ

διατελεῖ. Οὐδεμίαν περὶ τῆς πνευματικῆς του μορφώσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως μέριμναν καταβάλλομεν, γείρα ἀρωγὸν διὰ τὰς ἀπαραιτήτους αὐτοῦ ἀνάγκας παρέχοντες, ὅπως πρεπόντως δυναθῆ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ καθήκοντα παρὰ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποστολῆς καὶ τοῦ προορισμοῦ του.

Παντὶ σθένει ἀπὸ τινος εἰς τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων μετὰ θαυμασίου ἀμιλλῆς καταγιγνώμεθα, σκοποῦντες τὴν διανοητικὴν τοῦ ἔθνους, ὅσον ἐνεστι, ἀνάπτυξιν διὰ τῆς συστάσεως ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς πόλεσι καὶ κωμοπόλεσι τῆς Ἀνατολῆς Σχολείων, Συλλόγων, Ἀναγνωστηρίων, Ἀδελφότητων πλὴν μήπως ἀγνοοῦμεν ὅτι ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις δέον πάντοτε νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τῆς θρησκευτικῆς ἢ τοῦ ἠθικῆς μορφώσεως, χωλαινούσης δὲ ταύτης καὶ ἐκείνη ἐξ ἀνάγκης οὐχὶ πλήρη τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα συνεπιφέρει; Ὁ ἱερός ἄμβων ὀφείλει κατὰ τὰς παρούσας μάλιστα περιστάσεις νὰ ἐργάζεται δραστηρίως πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν τοῦ ἀμαθοῦς λαοῦ ἢ ἐν τοῖς σχολείοις ἐπίσης διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἥτις ὡς ἐπουσιώδης, τολμῶμεν εἰπεῖν, ὑποχρέωσις θεωρεῖται δέον νὰ καταλάβῃ πᾶσαν τὴν πρέπουσαν αὐτῇ θέσιν καὶ ἀνάπτυξιν. Ἐρωτῶμεν πῶς ἄλλως εἶνε δυνατόν νὰ μορφωθῇ λαὸς ἀναπτυχθεὶς ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθείας, εἰμὴ διὰ τοῦ φωτός τοῦ Θείου λόγου, τοῦ μόνου δυναμένου νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς μεστῆς προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν φαντασίας αὐτοῦ. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι μεγάλως συμβάλλουσι πρὸς τοῦτο τὰ ὑπάρχοντα σχολεῖα, ἀλλὰ δι' αὐτῶν, κατὰ γὰρ τὴν νῦν ἐν ἐνεργείᾳ διακρούθεισίν των, εἶναι ἀδύνατον σχεδὸν νὰ ἐπιτύχωμεν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν διαπαιδαγωγίαν καὶ ἠθικὴν ἀνάπλασιν τῆς βάσεως πάσης κοινωνίας, τοῦτέστι τοῦ λαοῦ, ὅστις ὑφίσταται καὶ θὰ ὑφίσταται πάντοτε.

Εἶναι ἀναντιρρητον ὅτι πρὸς στερέωσιν οἰοῦδήποτε κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος πᾶσαν ἡμῶν τὴν προσοχὴν ὀφείλομεν νὰ ἐφιστώμεν, ἵνα ἡ βᾶσις προπάντων ὑπάρξῃ στερεὰ καὶ ἀσφαλής. Ὡς τοιαύτην βᾶσιν λοιπόν, ἐφ' ἧς αἱ κοινωνίαι ἐρείδόμε

ναι προάγονται καὶ εὐημεροῦσι καὶ ἐφ' ἧς τὸ τε μέλλον καὶ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀρόθως θὰ στηρίζομεν, μίαν καὶ μόνην θεωροῦμεν, τὴν θρησκευτικὴν δηλονότι ἀγωγὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς παρουσίας καὶ τῶν ἐπομένων γενεῶν.

Δὲν ἐπιτρέπει πλέον ἡμῖν ὁ καιρὸς νὰ τυρβάζωμεν ματαιοπονοῦντες ἀνάγκη σύντονος μᾶς ἐπέγει νὰ σκεπτόμεθα σπουδαιότερον περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ σωτηρίας ἡμῶν, καθότι ὀλίγοι ὄντες καὶ ἀσθενεῖς ἔχομεν νὰ ἀντιπαλαίωμεν πρὸς πολλοὺς ἐξωτερικοὺς τε καὶ ἐσωτερικοὺς ἐχθροὺς λάβρα καὶ ἐν τῷ φανερῷ τὴν καταστροφὴν ἡμῶν κατεργαζόμενοι. Πλὴν πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλομεν πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατοικοῦντες ὁμογενεῖς, ἀφιέντες κατὰ μέρος τὰς ἐθνοφθόρους δικαιρέσεις καὶ διχονοίας, νὰ συνδεθῶμεν ἀδιαρρήκτως διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὁμοφροσύνης, καὶ οὕτως ἐν τῇ ὁμονοίᾳ νὰ λάβωμεν ἰσχύον, δι' ἧς τοὺς ἐπαπειλοῦντας ἡμᾶς κινδύνους νὰ διαφύγωμεν. Κατέρχεται ἤδη ἀπὸ Βορρᾶ ὀρμητικὸς ὁ χειμαρρὸς τοῦ Πανσλαβισμού συμπαρασύρων ἐν τῇ ἀκατασχέτῳ αὐτοῦ φορᾷ καὶ συγχωνεύων πᾶν τὸ προστυχὸν ἑτερογενὲς στοιχεῖον ἢ Σλαβικὴ Προπαγάνδα διὰ μυρίων ῥαδιουργιῶν ἀγνωμόνως τὴν μητέρα ἐκκλησίαν κατακερματίζουσα, εἰς πλείστας ὄσας δυσχερείας καὶ περιπλοκάς τὸ ἀτυχεῖς ἡμῶν ἔθνος ἐμβάλλει ἢ διασπορᾷ ἤδη καὶ ἐξαχρείωσις τῶν ἡθῶν λάθρως ἐκ τῆς Δύσεως εἰς τὰς ἡμετέρας κοινωνίας εἰσβαλοῦσα ἐπαπειλεῖ ἄρδην τὴν καταστροφὴν παντὸς ἠθικοῦ δεσμοῦ καὶ ἡ τοιαύτη ἄει ποτε συμπαραμαρτοῦσα ἀθεΐα οὕτως εἰπεῖν, καὶ περὶ τὰ Θεῖα ψυχρότης εὔρε παρ' ἡμῖν οὐ τὴν τυχοῦσαν ὑποδοχὴν, ἄτε πρὸ πολλοῦ ἐστερημένοις ἐδραίας καὶ ὑγειοῦς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς μορφώσεως.

Τούτων οὕτως ἐχόντων ἀριθῶς καταφαίνεται ἡ ἀνάγκη ταχείας καὶ δραστηρίου ἀντενεργείας, ὅπως μὴ ἐν ἀδρανεῖᾳ ἄφροντι καταλειφθῆν τὸ ἐθνικὸν σκᾶφος ἐξοκείλῃ. Μεγίστη ἀνάγκη, ὡς ἀνωτέρω διελάβομεν, ὑπάρχει νὰ φροντισομεν ἐγκαίρως περὶ τῆς δεούσης θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἡμῶν μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς. Τοῦτο δὲ οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν

νὰ ἐπιτύχωμεν ἐλπίζομεν, παρὰ ἐκ τῆς ἀποκτήσεως κλήρου ἀρκούντως πεπαιδευμένου καὶ συνεπῶς τὴν ἑαυτοῦ ἀποστολὴν πρεπόντως συναισθανομένου. Καὶ ὁμῶς εἶναι ἀκατάληπτος ἡ ψυχρότης καὶ ἡ ἀμέλεια, ἡ μέτριος ἀβελτηρίας σχεδὸν κατανῶσα, μεθ' ὧν ἄείποτε ἐπὶ τοῦ σπουδαιωτάτου τούτου ζητήματος προσεφῆθημεν.

(ἀκολουθεῖ.)

ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἙΛΛΗΝΙΣΜΟΥ. (*)

"Ἄν καὶ πενήτηντα παρῆλον ἔτη ἀφ' ὅτου ὁ Ἑλληνισμὸς ἔθεσε τὰ θεμέλια τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ αὐτονομίας αὐτοῦ, ἂν καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἐπέκεινα ἔτη ἀνεξαρτήτου καὶ αὐτονομίου βασιλείας ἀπαριθμῆ ἡ Ἑλλάς, ἂν καὶ ἡ ἀποτεφρομένη καὶ κατακεκαυμένη γωνία, ἐφ' ἧς ἠγέρθη τὸ Βασίλειον αὐτῆς μετεβλήθη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς κήπον τερπνόν ἂν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἀπὸ ἐξακοσίας χιλιάδας ἀνεβιβάσθη περίπου εἰς ἑν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον τὰ φῶτα, αἱ ἐπιστήμαι, αἱ τέχναι, τὸ ἐμπόριον, ἡ ναυπηγία κ.λ.π. προήχθησαν εἰς τρόπον ἐπιμαρτυροῦντα τὴν ὑπαρξίν ἔθνους καὶ ἔθνους προοδευτικοῦ ἔθνη τινα εἰς τὴν πολιτικὴν κατάστασιν αὐτοῦ ἀποβλέψαντα, εἰς οὐδὲν ἐλογίσαντο τὴν κοινωνικὴν του ἀνάπτυξιν.

Εἶναι, ὁμολογουμένως ἀθλία ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος κατάστασις, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη καὶ πάλιν νὰ ἀνατρέξῃ τις εἰς τὰ αἴτια καὶ καταδείξῃ τοὺς αἰτίους; τίνος χάριν; τῶν ξένων Κυβερνήσεων; "ὦ! αὐταὶ εἰσὶν ἐν γνώσει καὶ ἐν ἡμέρῳ. Αὐταὶ εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐξεγέρσεως, ἀμὰ τοῦ ἀγῶνος

(*) Σ. Σ. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ ἀξιότιμου κ. Θ. Βενετσάνου ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ ἰδίου καταχωρηθὲν ἐν τῷ Π' φυλλαδίῳ διὰ τοῦτο εὐχαρίστως καταχωρίζομεν ἐνταῦθα τὸ τοιαῦτον εἰ καὶ ἀπέχομεν τοῦ νὰ θέτωμεν ἄρθρα δημοσιευμένα.

ἀρξάμενου, ἔλαβον μέρος, καταρχάς μὲν καταθλιπτικὴν καὶ ἀσπλαγγον μεταθύντες πολιτικὴν, κατόπιν ἄρ' οὐ τὸ ἥμισυ τῶν Ἑλλήνων ἀπεπνίγη εἰς τὸ αἷμα του, καὶ ἄρ' οὐ οἱ λοιποὶ τῆς Εὐρώπης συνωφρυνώθησαν, συμπάθει, ἀλλ' ἀμφιρρεπίαι καὶ ἀναποφάσιστοι.

Ἡ ἱστορία δὲν διευκρίνησεν εἰσέτι σαφέως καὶ καθαρώς ἐὰν ἡ ναυμαχία τοῦ Νεοκαστροῦ ἢ ἐποικοδομήσασα τὴν Ἑλληνικὴν ἀνεξαρτησίαν ἢ τὸν ἀπορασιασμὸν.

Ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γεώργιος, ὁ ἐλευθέρων ἐνέργειαν ἐπιτρέψας εἰς τὸν ἀθάνατον ναύαρχον Κωδριγκτώνα, εἴως μετὰ τὴν ναυμαχίαν, πιεζόμενος ἢ μὴ, ἐφάνη μεταμεληθεὶς, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Νικόλαος, ἔστω καὶ κατ' ἐπιφάνειαν, ἐξεδήλωσε τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀπροσδοκῆτου, ὡς τὸ ἀπεικέλευσε, συμβάντος. Ἐκτοτε ἡ μετοχή τῶν δυνάμεων εἰς τὸν ἀγῶνα, ἢ συμπράξις ἐξήλων τῆς Εὐρώπης ἀνδρῶν καὶ αἱ συνεισφοραὶ τῶν φιλελληνικῶν ἐν Εὐρώπῃ κομπιτάτων συνετέλεσαν, ἵνα ἡ Ἑλλὰς ἀγεται καὶ φέρεται παρὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, μάλιστα τῶν προστατῶν.

Ἡ πολιτικὴ ἐπιμέλειος τῶν Ἑλλήνων ἀνατροφή εἶναι ἔργον αὐτῆς τῆς Εὐρώπης, μόνη δὲ ἢ κοινωνικὴ ἀνήκει εἰς τοὺς Ἑλληνας, ἄλλως τε πολιτικῆς καὶ αὐτὰ τὰ ἀπ' αἰῶνων ἀποκαταστημένα ἔθνη χωλαίνουσι, τινὰ μάλιστα τούτων διατελοῦσι καὶ εἰς πολὺ χεῖρονα τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν, ὅπου ἀπέδειξαν τὰ ἐν τῇ Γαλλίᾳ συμβάντα, ἅμα ὡς ἔπασεν ὁ μέχρι τινὸς θαυμαζόμενος αὐτοκράτωρ αὐτῆς.

Αἱ φιλοῦσαι τὴν Ἑλλάδα δυνάμεις, ἐγκαταλείψασα αὐτὴν εἰς τὴν πίεσιν καὶ τὴν ἐξουδένωσιν, τὴν ἀδικουσιν, ἀλλ' οὐχ' ἤττον ζημιῶσι καὶ ἐκαυτάς, ἐξασθενουσα ἐντεῦθεν τὰς πρὸς τοὺς Ἑλληνας εὐεργετίας αὐτῶν ἢ παρεκώλυσεν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ νὰ μεθέξῃ εἰς τὸ συνέδριον τῶν Παρισίων, ὑπῆρξε πολιτικὴ θύελλα ἀναρπάσασα τὴν σκέπην μεθ' ἧς διὰ τῆς ἐν Ναυαρίῳ ναυμαχίας, ἐπεστεγάσθη ὁ ἱερώτερος καὶ ἱστορικώτερος τῶν ἀγῶνων ἠνεμόθη βέγγμα ἐξ οὗ ἡ Ἀγγλία κατόπιν εἰσδύσασα, δὲν ἐδίεστις νὰ

προβάλλῃ τὴν παραβίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτεύματος ὑπὲρ τῶν αἰγυαλιῶν τῶν Ἀρβανιτῶν, νὰ θέσῃ τὰ Ἑλληνικὰ δικαστήρια ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν Ἀγγλων, κατασχύσασα καὶ καταστήσασα αὐτὰ ἀνίσχυρα εἰς τὸ νὰ προστατεύωσι, δικαιώματι ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τὸν παρὰ τῶν ξένων τυροδικωτῶν δικραζόμενον ἐθνικὸν πλοῦτον.

Ἡ ἐπιμέλειος τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας ἐπὶ ὑπόθεσιν καθαρώς ἐσωτερικῆς, ἢ ἐπισηνὴ αὐτῶν εἰς τὸ νὰ ἀραιφύωσιν ἀπὸ τῶν φυσικῶν καὶ νόμιμον κριτῆν τὸ λαοκρατικὸν ζήτημα καὶ μεταβάλλωσιν αὐτὸ ὡς διεθείς, ἢ προστατεύωσι εἰς τὸ ἔθνος, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ προξένου αὐτοῦ παρὰ τῶν Ῥουμανικῶν ἀρχῶν ὕβρις ἢ μὴ ἀναγνώρισις τοῦ διπλωματικοῦ τῆς Ἑλλάδος πράκτορος παρὰ τῷ ἀντιβασιλεὶ τῆς Αἰγύπτου, τὸ σόλημα τὸ δικαίωμα γῆς ἐπὶ ἐν Κερκυρᾷ παρὰ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως οἷα δόλου καὶ θρασυτέτος, ἐπὶ πάσῃ δὲ τούτοις ἢ ἐγκαταλείψις τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοῦ πεδίου, ἐρ' οὐ συνεκροτήθη ἤδη ἡ Σλαβο-ἑλληνικὴ ἐπὶ τοῦ Βουλγαρικῶ ζήτηματος μάχη. Ὅλα ταῦτα ἐπάγουσι τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸ ἀλάσαστον συμπέρασμα, ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ μόνον. Ἀρκούν ταῦτα ὅπως ἐξκηράσωσιν αὐτὸν ἐν τῆς οὐκίρας ἀπάτης καὶ τὸν ἐξεγείρωσιν ἐκ τοῦ ληθέρου εἰς τὸν πολιτικὴν ψευδῆ καὶ φιλικὴν θαλερὰ τὸν κατεκράτησεν, ἀρκούν ὅπως πείσωσιν αὐτὸν ὅτι δὲν εἶναι κυρίαρχη ἐν Ἑλλάδι ἀθλιὰ πολιτικὴ κατάστασις ἢ ψυχρὰνασά τὰ ἔθνη, ἀλλὰ τὰ συμφέροντα αὐτῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἢ σικρότης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἡ Ἀγγλία ἐνεκα μεγάλων ἐμπορικῶν βιομηχανικῶν καὶ πιστοτικῶν συμφερόντων κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἢ Γαλλία θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν ἢ Ῥωσσία κατακτητικῶν καὶ ἢ Ἀυστρία ἀμυντικῶν, ἐπολιτεύθησεν ἐπὶ ἡμῶν ἤδη αἰῶνα εἰς τρόπον ὥστε νὰ περιέλθῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς τὴν ὀπίσκον εὐρίσκεται ἀκροσφαλῆ θέσιν. Ἄς μὴ ἀπιτάται ἐπομένως ἐπὶ πλέον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἄς πολιτεύεται πρὸς αὐτάς, οὐχὶ διὰ νὰ τὰς ἐξευμενίσῃ, διότι καὶ εἰς Ἑλλετικὴν ἐὰν μεταβλήθῃ ἢ Ἑλ-

λὰς δὲν θέλει τὸ κατορθῶσαι ἐνεκα τῶν προταθέντων λόγων, ἀλλ' ἵνα μὴ χορηγῇ αὐταῖς προφάσεις, καὶ ἄς πορισθῇ ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων τὰ μέσα διὰ νὰ εἰσχυθῇ καὶ κατασταθῇ σεβαστόν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις χρησιμοποιοῦσα ἐθνικώτερον τὰ πρὸς συντήρησιν τοῦ μόνιμου ἀνεπαρκῶς στρατοῦ δαπανώμενα χρήματα, δύναται νὰ ἔχῃ ἐθνοφυλακὴν, ἢ ἐθνοφυλακὴν πεντάκις ἀνωτέραν (ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου θέλομεν ἀσφαλῆ προσεγγεῖς δημοσιεύοντες τὴν ἰδέαν ἡμῶν). Τοῦτο καὶ μόνον τὸ δαίμα ἄς δώσῃ αὐτῇ εἰς τὸ ἔθνος, ἄς ἀναλάβωσι δὲ τὴν πρωτοβουλίαν οἱ κατὰ τὴν Εὐρώπην βαθύπλοτοι Ἕλληνας, ὀργανίζοντες μεταξὺ τῶν ἀπανταγοῦ τῆς γῆς διασπαρμένων Ἑλλήνων ἐπιτροπὰς ὅπως ἐξευρεθῶσι τὰ μέσα πρὸς καταρισμὸν ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς ταχέως ἀνακτῇ τὴν ἠθικὴν ἐθνικὴν ἐκείνην ὑπεροχὴν, ἥτις διακρίνει τὸν Ἑλληνα συναγωνιζόμενον κοινωνικῶς πρὸς πάντα ἄλλον ἄλλης φυλῆς.

Ἄς ἀναλάβωσιν οἱ τὴν ἀλλοδαπὴν κατοικοῦντες πλοῦσοι καὶ πίστιν παρέχοντες μεγάλοι Ἑλληνικοὶ οἰκοὶ τὴν πρωτοβουλίαν, ἄρ' οὐ δυστυχῶς, ἀδίκως ἴσως, οἱ ἐξω Ἕλληνας δυσπιστοῦν πρὸς τοὺς ἑσω, ἄς συνεισφέρωσι γενναίως, ἀναλόγως πρὸς τὸν ἐπιδικουμένον μέγαν σκοπὸν οἱ τὴν ἀθάνατον τῆς πρωτοβουλίας δραζόμενοι δόξαν ἐν Εὐρώπῃ οἰκούντες Ἕλληνας, καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς σύμπαρ θέλει συντρέξει ἢ γνώμη αὐτῆ εἶναι ἐξαγόμενον πῆρας ἥτις ἐδόθη ἡμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων.

Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἔχει καρδίαν, ἄς ἀναπτύξῃ νοῦν, ἢ κυβερνήσις καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν στερεῖται νεύρου, ἢ τῶν χορημάτων, οὐδὲ φείδεται αὐτῶν, ὅπως ἢ περιθῶρος μὲν ἀλλὰ πολυτλήμων πατρίς αὐτοῦ ἐπέδειξεν εἰς τὸν κόσμον καὶ πάλιν τὴν θαρραλεωτέραν αὐτῆς κεφαλήν!

Θ. ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΣ.

ΤΟΓΚΟΥΑΤΟΣ ΤΑΣΣΟΣ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. ΙΓ' καὶ τέλος).

Οἱ νεώτεροι Ῥωμαῖοι καίτοι ὄντες ἐξηγειρωμένοι ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς, πάντοτε διατάρασσον τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου τῶν προγόνων τῶν, πιστεύουσιν ἔτι ὅτι, τὸ αἷμα τοῦ Αἰνεία βέει εἰς τὰς φλέβας τῶν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Καίσαρος ἀνταγῆ ἠδέως εἰς τὰ ὄτα τῶν, μὴ δύναται ὁμως νὰ φθάσῃ τὰ γενναῖα αἰσθήματα καὶ τὰς ἡρωϊκὰς πράξεις τῶν προγόνων τῶν, ἐπραγματοποιήθησεν τὰς ἰδέας ταύτας τοῦ μεγάλου τοῦ ἐπὶ ἀντικειμένων προσιτῶν αὐτοῦ. Τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ἀνδρείας καὶ ἐλευθερίας ἀντικατέστησεν διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὰς ἠρωϊκὰς τέχνας, τὸν θαυμασμὸν πρὸς τὸν ἠρωϊσμὸν διεδέχθη ὁ μέχρι λατρίας θαυμασμὸς τῆς μεγαλοφυΐας. Μὴ δυνάμενοι νὰ στεφνῶνται τοὺς πολεμιστὰς τῶν, ἐτίμων διὰ τοῦ θριάμβου τούτου τοὺς ποιητὰς τῶν οἴτινες ἐπλούτιζον καὶ ἐτίμων τὸ ἔθνος τῶν.

Οὕτω ἐστέθη ὁ Πατριάρχης ποιητικῶς εἰς τὸ Καπιτώλιον μὲ τὴν ποιητικὴν ἀφῆν, οὐδεὶς δὲ μετὰ τὸν Πατρίρχην ἔτυχε τῆς ἐξόχου ταύτης τιμῆς. Μετὰ δύο σχεδὸν αἰῶνας ὁ Καρδινάλιος Κύβιος κατορθῶναι ν' ἀναεωθῇ ἢ τελετῇ αὐτῇ, χάριν τοῦ Τάσσο, εἰς τὸν ἠλίπιζε, ὅτι ἤμελεν ἐπανεῖθαι ἢ ἐκλείπουσα ζωὴ, ἀν τοῦ προσέφερε τὴν μοναδικὴν ταύτην δόξαν. Ἀλλὰ δὲν ἤτο πλέον καιρὸς, ὁ Τάσσος κατεχόμενος ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς προσεγγεῖς τελευτῆς του, μόνον περὶ αὐτῆς ἐοκέπτετο καὶ ἀνέμενε μετὰ χριστιανικῆς γαλήνης τὴν στιγμὴν ταύτην.

Ἡ εἰδῆσις ὅτι θὰ τὸν στέψωσιν εἰς τὸ Καπιτώλιον δὲν τοῦ ἔκαμα τὴν παραμυκρὰν ἐντύπωσιν, καὶ ἀπεποιήθη μάλιστα νὰ δοχθῇ τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην τιμὴν.

« Φέρετρον, ἔλεγεν ὁ δυστυχῆς ποιητῆς, πρέπει νὰ μοῦ ἐτοιμάσῃτε καὶ ὄχι ἄρμα θριαμβευτικόν, ἐὰν δὲ μοῦ προτοιμάσατε στέφανον, φυλάξατέ τον διὰ νὰ κοσμήσῃτε τὸν τάφον μου. Ἡ τιμὴ

αὐτὴ δὲν θὰ προσθέσῃ οὐδεμίαν ἀξίαν εἰς τὰ ἔργα μου, καὶ δὲν δύναται νὰ μοῦ ἐπιναφέρῃ τὴν εὐτυχίαν».

Ἄλλ' ἡ ἀρνησίς του αὐτὴ ὑπεχώρησεν, ἕνεκα τοῦ ἀσθενοῦς χαρακτήρος του, εἰς τὰς ἐπιμόνους παρακλήσεις τῶν φίλων του, καὶ ὁ Καρδινάλιος Κύνθιος τὸν ἐπαρυσίασε εἰς τὸν θείον του Πάπαν, ὅστις ἐμελλε νὰ τὸν στεφανώσῃ ἰδιοχείρως καὶ ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε, ἐκφράζων τὰ αἰσθηματά του. «Θὰ τιμῆσῃς τὸν στέφανον διὰ τῆς δάφνης, ὅστις μέχρι τοῦδε ἐτίμησε ἐκείνους πρὸς οὐδ' ἐσώθη.»

Μεγάλαι προπαρασκευαὶ ἐγένοντο διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην τελετήν, μοναδικὴ συρροὴ ξένων ἔφθασεν εἰς Ῥώμην, ὅπως ἰδίως ὄμασαν ἀπολαύσῃ τὴν χάραν τοῦ θριάμβου τῆς πνευματικῆς δόξης.

Πλὴν οὐδεὶς προσέειπε ποτὲ ὅτι ἡ τυφλὴ εἰμαρμένη τοῦ ποιητοῦ ἢ μέχρι τελευταίας στιγμῆς τῆς ζωῆς του φθονοῦσα καὶ κατατρέχουσα αὐτὸν ἐμελλε νὰ ἐπιφέρῃ καὶ τὸ τελευταῖον αὐτῆς πλήγμα εἰς τὸν νεκρὸν του.

Αἱ συγκινήσεις τὰς ὁποίας ἡ ἑτοιμασία τῆς στέψεως ἔφερον εἰς τὸν ἤδη πάσχοντα ἠρεθισμένον ὄργανισμὸν του παρέλυσαν ἐντελῶς τὰς δυνάμεις του, Πυρετὸς ἐγκεφαλικὸς τὸν κατέλαβε, καὶ τῇ ἐπιμόνῳ αἰτήσῃ του τὸν μετέφεραν εἰς τὸ πλησίον τῆς Ῥώμης μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ὀνούφριου, ὅπου καὶ ἀπέθανεν μετὰ 14 ἡμερῶν ἀσθενείαν, ἀφοῦ ὑπέφερε φροβερὰ, τὴν παρμμονὴν τῆς ἡμέρας, ἥτις εἶχεν ἐρισθῆ διὰ νὰ τὸν στεφανώσωσι, εἰς ἡλικίαν 50 ἐτῶν τὴν 41 Ἀπριλίου 1595.

Οὕτω τὸ στέμμα ὅπου ἐμελλε νὰ κοσμήσῃ τὴν ἐνδοξὸν κεφαλὴν του, ἐκόσμησε, ὡς αὐτὸς ἐπροφήτευσεν τὸ φέρετρόν του. Ὁ λαὸς τῆς αἰωνίου πόλεως καταληφθεὶς ὑπὸ μεγάλης λύπης καὶ δακρύων, ἠκολούθησε μέχρι τοῦ τάφου του μετὰ ἐξαιρετικῶν τιμῶν καὶ μεγάλης πομπῆς ἐκφερθέντα ἐπίσημον νεκρὸν. Ὁ Καρδινάλιος Κύνθιος ἀνέλαβε ν' ἀναγείρῃ μνημεῖον καὶ διέταξε νὰ γράψωσι ἐπινηδείους λόγους καὶ ἐπιτάφια.

Πλὴν τὸ μνημεῖον δὲν ἀνηγέρθη τότε διὰ λόγους ἀγνωστούς, πολὺ δ' ὕστερον

ὁ Καρδινάλιος Bevilaguen ἢ κατ' ἄλλους ὁ πολὺ ἀγαπήσας αὐτὸν φίλος του μαρκήσιος Μάνσος, τιμῶν τὴν μνήμην καὶ τὸ κλέος τοῦ ἀνδρός, ἐκάλυψε τὰ ἱερά λείψανα τοῦ ποιητοῦ διὰ τοῦ τύμβου ἐκείνου τὸν ὁποῖον βλέπει πᾶς ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Ὀνούφριου.

Ἐπιτρέψατέ μοι ἐνταῦθα νὰ παραθέσωμεν ὀλίγας λέξεις τοῦ Λαμαρτίνου ἀποσπώντες ταύτας ἐκ τοῦ βίου τοῦ Τάσσου ὃν οὗτος τόσον ποιητικῶς ἔγραψε, καὶ ὅπου ἐκφράζει τὰς ζωηρὰς ἐντυπώσεις αἱ ἠσθάνθη ὅτε ἐπισκεφθῆ τὸν τάφον τοῦ Τάσσου.

..... Μοναχὸς τις, λέγει, ἐνδεδυμένος φαίχρουν βράσον περιζωσμένος σχοινίον, καὶ μαλλίνην καλύπτραν ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μόλις ἐπιτρέπουσαν νὰ φαίνωνται λευκαὶ τινες τρίχες δίκην στεφάνου ἐπὶ τῶν κροτάφων του, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ με ἠρώτησε Ἰταλιστὶ ἐὰν ἐπεθύμουν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ μνημα τοῦ Τορκουάτου Τάσσου «Τὸ μνημα τοῦ Τάσσου» ἀνέκραξα «Εὐρίσκουμαι λοιπὸν εἰς τὸν Ἁγιον Ὀνούφριον» διότι ἀνέγνωσα τὰ ὠραία χωρία τοῦ Chateaubriand τὰ περιγράφοντα τὴν μονὴν καὶ τὰ προτοκαλεῶνα τοῦ ἁγίου Ὀνούφριου «Μάλιστα, μοὶ εἶπεν, ἀμελῶς ὁ μοναχὸς καὶ μοὶ ἤνοιξε ἀνευ ἄλλης συνδιαλέξεως τὴν ἐξωτερικὴν θύραν τοῦ ναυδίου, δεικνύων μοι διὰ σχήματος, μαρμαρίνην τινὰ θήκην ἐγκεκολλημένην ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τοῦ ναοῦ, ἐγονάτησα ἐκεῖ, καὶ ἀνέγνωσα τὸ ἐκ τῆς ἀπλότητός του περιήρημον ἐπιτύμβιον ὃ ἐμαρκέσιος Μάνσος, ὁ φίλος τοῦ ποιητοῦ, ἔτυχε τῆς ἀδείας νὰ ἐγγραφῆ λατινιστὶ ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ ὅστις ἐκάλυπτε τὸ φέρετρον τοῦ φίλου του.

D. O. M.

Torquati Tassi
ossa

Hic jacent

Hoc ne nescius

Esses Hospes

Fratres Hujus ecclesie posuerunt

ἦτοι

Ἐνταῦθα κείνται

τὰ ὄστα

τοῦ Τορκουάτου Τάσσου

Ἐπισκέπτεται οἱ μοναχοὶ τῆς μονῆς ταύτης ἔθεσαν τὸν λίθον ταῦτον ἵνα γνωρίζῃς τίνα καταπατεῖς.

Ὁ ἀπλοῦς οὗτος λίθος, διὰ τόσον ἐνδοξὸν ἀνάμνησιν μοὶ ἐφάνη ἢ συμπληρωσις τῆς ποιητικῆς τύχης τοῦ μεγάλου ἀνδρός. Δὲν ἐπόθουν δι' αὐτὸν πολυτελέστερον μνημεῖον. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ μνημα, τὸ ἀγνωστότερον εἶναι ἐπιθυμητότερον, οἱ ἐπιζῶντες ἀγαπητοὶ γνωρίζουσι νὰ τὸ εὖρωσιν, οἱ ἀδιάφοροι τὸ κατασιγῶνται, οἱ ἐχθροὶ τὸ ἀτιμάζουσι. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον βασιλεύει σιγὴ περὶ τῆς τελευταίας τοῦ ὕπνου κλίνης. Ἐμεινα τόσον ὦραν γονυκλινῆς ἐπὶ τοῦ λίθου καὶ βυθισμένος ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ μου πρὸς τὸν νεανίαν διὰ τὸν ποιητὴν τῆς ἀγνώμονος Λεονώρας, ὥστε ὁ μοναχὸς ἠναγκάσθη νὰ μοῦ ἐπενθυμῆσῃ τὴν ὦραν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξερχόμεν τῆς ἐκκλησίας ἵνα συλλέξω ἐν φύλλον πορτοκαλέας τοῦ ἁγ. Ὀνούφριου, ἢ τελευταία ἀμυδρὰ λάμψις τοῦ ἡλίου ἐσβέσθη ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τῶν ὄρεων τῆς Σαβίνης. Ἐπιστρέφων βραδείως εἰς τὴν κατοικίαν μου διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης ἐσκεπτόμην ὅτι, τὸ παθητικώτερον ποίημα τοῦ Τάσσου θὰ ἦναι τὸ ποίημα τῆς ἰδίας του, ζωῆς, ἐὰν ἐγενᾶτο ἴσος τις ποιητῆς ἐκείνου, ἵνα τὸ γράψῃ.»

Τοιοῦτος ὑπῆρξε καὶ οὕτω ἀπέθανεν ὁ περιφανὴς Τορκουάτος Τάσσος, ἐνδοξος, εὐγενὴς καὶ καταθέλων διὰ τῆς μουσῆς του, ἥτις ἐξύμνησε λαμπρῶς τὴν θρησκείαν τὸν ἵπποτισμὸν καὶ τὸν ἀτυχῆ ἔρωτά του μετ' ὅσον ζωηρὰ χρώματα ὥστε πάντοτε θὰ βασιλεύῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν αἰσθανομένων καὶ εὐαισθητῶν καὶ θὰ μαγεύῃ πάντα λόγιον καὶ φίλον τῆς μεγαλοφυΐας. Ὑπῆρξεν ἡ δόξα τοῦ αἰῶνος του καὶ εἰς, διὰ νὰ εἶπω οὕτω, τῶν λαμπροτέρων ἀδαμάντων τοῦ θείου περιδεραίου τοῦ κοσμοῦντος τὸν τράχηλον τῆς καλαισθήτου καὶ εὐγενοῦς ποιήσεως. Ὡς ἄνθρωπος ὑπῆρξε γενναῖος εὐγενὴς, εὐγνώμων, μελαγχολικὸς καὶ (ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

φαντασιόπληκτος, ἔζησε δυστυχέστατα κατατηκόμενος ὑπὸ θερμῆς φαντασίας καὶ βαθείας μελέτης. Ὡς συγγραφεὺς καὶ ποιητῆς ἐλάμπρυνε, τὴν ἐποχὴν του καὶ θὰ τιμᾶται πάντοτε διὰ τὴν ἀπαράμιλλον γλαφυρότητα καὶ μεγαλοφυΐαν του.

A. X. ΒΑΦΑΣ.

ΙΟΥΛΙΑ.

Διήγημα

(Συνέχεια ἴδε Φυλ. ΙΔ')

Π.

Καὶ μ' ὄλα ταῦτα ἀπεφάσιον ἡ δυστυχὴς νὰ ἐγκαρτερῆσῃ, πάντοτε ἐλπίζουσα. Εἰς ποῖον; Καὶ αὐτὴ πλέον δὲν ἐγίνωσκεν. Τῇ ἐφαίνετο ὅτι τὰ πάντα συνώμουν ἐναντίον της.

— Τί πταίψ; ἔλεγεν ἡ δύστηνος διὰ τί τοσαύτη καταφροῦν ἐναντίον μου; οὐδένα ἠδίκησα, καὶ ἐν τούτοις οὐδαμῶθεν βοήθεια, οὐδαμῶθεν συνδρομή... Καὶ Ἐκεῖνος, εἰς ὅν οἱ πάντες πρέπει νὰ ἐλπίζωσι, καὶ... ὦ! διατὶ διατάζω νὰ τὸ εἶπω... καὶ Ἐκεῖνος... με ἐγκατέλιπεν!

Ἐν τούτοις παρήλθον μίαι, δύο ἡμέραι. Ἡ τροφὴ ἐξέλιπεν σχεδὸν ἐξ ὀλοκληροῦ, αὐτὴ δὲ ἀνεζήτει τεμάχια ἄρτου, ἅτινα ἄλλοτε εἶχε περιφρονήσει, καὶ δι' αὐτῶν προσεπάθει νὰ κορέσῃ τὴν πείναν της. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἐξέλιπον ταχέως.

Καὶ ἰδοὺ ἡ πείνα, τὸ ἀκαταμάχητον τοῦτο θηρίον, ἐπερᾶν ἀπειλητικόν, ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῇ φροβερᾷ καὶ σκελετώδει μορφῇ!...

Κατ' ἀρχὰς ἠσθάνθη τὴν μεγίστην ἐκείνην ὄρεξιν, ἥτις πείσασα αὐτὴν ἐπ' ὀλίγον ἤρξατο βαθυμυδὸν ἐξαφανιζομένη καὶ μετὰ τινος χρόνον ἐξέλιπε καθ' ὀλοκληρίαν. Διήλθεν ὦρας τινὰς ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, ἀλλ' εἶτα ἠσθάνθη τὰς δυνάμεις αὐτῆς ἀσθενούσας, τὸν στόμαχον τρέμοντα, τὰ ὦτα βουβούντα, τοὺς

πόδας κλονουμένους. Κατελήφθη ἐξ ἱλιγγιάσεως.

Ἡ δύστηνος νεάνις ἐφθασεν εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐνεκα τῆς μεγάλης δόξης δὲν δύναται νὰ καταμετρήσῃ ἀκριβῶς τὸ ἀεροσφαλὲς τῆς θέσεώς του. Ἦντλει τὸ εἰς οὐδεμίαν στερεὰν βᾶσιν στηριζόμενον ἐκεῖνο θάρρος ἐκ τῆς ἀπελπισίας; εἰλπίζε μὴ γνωρίζουσα καὶ αὐτὴ πᾶθεν προήρχετο ἡ ἐλπίς ἐκείνη. Παλλάκις βλέπομεν ἀνθρώπους γελῶντας, ἐνῶ εἰσι περικυκλωμένοι ὑπὸ συμφορῶν!

Ὅταν ὅμως εἶδεν ὅτι δὲν τῇ εἶναι πλέον δυνατόν νὰ ὑποφέρῃ, ὅταν οἱ ὀρθοθαλμοὶ τῆς ἤρξαντο μὴ διακρίνοντες ἀκριβῶς τ' ἀντικείμενα, ὅταν ἠσθάνθη τοὺς πόδας κλονουμένους, κατελήφθη ὑπὸ φρίκης καὶ ἐγένετο διάβροχος ὑπὸ ψυχροῦ ἰδρώτος.

Κατ' ἀρχὰς ἐσκέφθη νὰ δράμῃ εἰς τὸν θυρωρὸν, ὅπως παρ' αὐτοῦ ζητήσῃ τεμάχιον ἄρτου· ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι θὰ ὑπενθυμίσῃ αὐτῇ τὴν ἐπιστολήν, ἣ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἀπαιτήσῃ τὸ ἐνοίκιον, ἐκράτησεν ἑαυτῆς. Ἐσκέφθη νὰ δράμῃ πρὸς τινὰ τῶν γειτόνων, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐκράτηθη, διότι ἐστοχάσθη ὅτι θὰ ἦτον ὅλως ἀνωφελὲς νὰ παρατείνῃ τὴν ἀγωνίαν τῆς τρώγουσα τεμάχιον ἄρτου καὶ εἴτα ἐπανερχομένη εἰς τὴν αὐτὴν καταστῆσιν πρὸς τοὺς μεθ' ὅλας τὰς στερήσεις, μεθ' ὅλας τὰς ἀτυχίας ἢ ὑπερηφάνειαν τῆς νεάνιδος διέμεινεν ἀκατάβλητος.

— Λοιπὸν, Θεέ μου, ἀφεύκτως προύρισται ν' ἀποθάνω! Ν' ἀποθάνω νῦν τόσῳ, καὶ τόσῳ οἰκτρῶς! εἶπεν ἡ ἀθλία δακρύουσα. ὦ μήτηρ μου, μήτηρ μου! σὺ ἦτις μὲ βλέπεις ἀνωθεν στήριζόν με κατ' αὐτὴν τὴν φοβερὰν ὥραν. Κινθουέω νὰ παραφρονήσω! Θεέ μου, Θεέ μου, δὲν ἐτελείωσεν ἡ κατ' ἐμοῦ ὀργή σου; δὲν ἐξέλειψθῃ ἀκόμη καὶ μὲ τυραννῆς τοσοῦτον, ὡσεὶ ἤμην ὁ πρῶτος τῶν κακούργων; Τί ἐπραξα ἐναντίον σου, ὥστε νὰ ἤμαι ἀξία τῆς τοσαύτης ὀργῆς σου; .. Ἡ ἐπλάσας τὸν κόσμον σου διὰ νὰ ζῆ καὶ συμπεριφέρεται ἄλλως ἢ, ἀντὸν ἐπλάσας τοιοῦτον, ἐδημιούργησας αὐτὸν ἐν στιγμῇ ὑπερτάτης κακίας καὶ

ὀργῆς διὰ νὰ διασκεδάξῃς βλέπων αὐτὸν δυστυχῆ καὶ πάσχοντα καὶ χαίρης ἐπὶ ταῖς θλίψεσιν αὐτοῦ!

Ἄλλ' ἐγὼ θ' ἀποθάνω, ἐξηκολούθησε μετὰ τινὰ παῦσιν μειδιῶσα. Καὶ θ' ἀποθάνω, προσέθηκε μετὰ γέλωτος σαρδωνικῆ ἢ δυστυχῆς, ἥς ἤρξαντο διασαλευόμεναι αἱ φρένες. Πόσον ὠραῖος θάνατος ὁ ἐκ τῆς πείνης; .. Ἐξῆλθονταί τις ἐπὶ τῆς κλίνης του, καὶ ἡ ψυχὴ του ἐξέρχεται ἀθεοῦτως καὶ ἡσύχως.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης. Ἐν τούτοις ἐφαίνετο ὅτι ἐφοβεῖτο νὰ κατακλιθῆ· ἐνόμιζεν ὅτι ἄμα πράξασα τοῦτο θὰ ἀπέθνησκε. Διηγέσθη ἐν αὐτῇ τὸ αἰσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Ἐμεινεν οὕτω ἐπὶ τινὰ ὥραν σιωπηλὴ καὶ σκεπτομένη. Αἴφνης εἶδε χαρτίον τι συνεπτυγμένον εἰς τινὰ τῶν γωνιῶν τοῦ δωματίου· ἐρρίβθη κλονουμένη ἐπ' αὐτοῦ, ἤνοιξε αὐτὸ μετὰ πυρετώδους ταχύτητος καὶ ἀνέγνω.

Ὁραία καὶ χαρίεσσα Ἰουλία, εἶμαι κληρονόμος πλουσίας περιουσίας καὶ οὐδένα ἔχω συγγενῆ διαμφοισθητόντα αὐτῇ. Εἶδον τὴν ἐξαισίαν καλλομένην σου καὶ ἐσκέφθην, ὅτι εἶνε λυπηρὸν σὺ τόσῳ νεᾶ καὶ τόσῳ ὠραία, ὀρφανὴ καὶ ἀνευ προστάτου, νὰ τίκῃσαι καὶ μακραίνῃσαι ὑπὸ τῆς ἐργασίας, ἐνῶ ἠδύνασο νὰ καταστῆς κυρία ἰκανὴ νὰ διεγείρῃς τὸν φθόνον καὶ τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ευειδέστερων τῶν Παισιῶν γυναικῶν· ἐνῶ ἠδύνασο νὰ ἔχῃς ἀμάξια ὑπὸ τὰς διαταγὰς σου, πολυτελεῖς ἐνδυμασίας καὶ κοσμήματα, θεωρεῖται εἰς τὰ θεάτρα καὶ θαυμαστάς εἰς τοὺς περιπάτους.

Ἢ περιουσία μου καὶ ὁ κύριός της εἶνε πρόθυμοι νὰ εὐρεθῶσιν ὑπὸ τοὺς πόδας σου, ἀρκεῖ νὰ γείνης ἰδική μου. . .

Ἐρρίκος Δέ. . .

— Πόσον καλὸς νέος αὐτός ὁ κύριος Ἐρρίκος! εἶπεν ἡ Ἰουλία ἀναγνοῦσα τὴν ἐπιστολήν. Πόσον εὐγενῆς καὶ ἐλεήμων καρδίᾳ! Ἰδοὺ ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκόμη ἀγαθοὶ ἄνθρωποι ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐγὼ ἀπειλιζόμενη πρὸ ὀλίγου. Εἶναι, λέγει, πλοῦσις, καὶ ὅλος αὐτός ὁ πλοῦτος θὰ γείνη ἰδικός μου· θὰ ἔχω ἀμάξια, θεωρεῖται, κοσμήματα, θαυμαστά. . . Τῶντι πολλὰ πράγματα! .. Ἐγὼ δὲ ἡ πτωχὴ

κόρη τί θὰ θυσιάσω ἀπέναντι ὅλων τούτων; .. Αἴ! τῶντι δίκαιος καὶ ἀγαθὸς εἶναι ὁ κόσμος! προσέθηκε καὶ ἐκάθησε πάλιν, διότι καὶ πάλιν αἱ δυνάμεις αὐτῆς ἐχορήγησαν αὐτῇ ὁ πυρετὸς καὶ ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἶχον ἐξαντληθῆ.

Δὲν εἶχεν ἔτι καθῆσαι, καὶ ὁ θυρωρὸς ἐνεφανίσθη.

— Λοιπὸν δεσποινίς, τί ἀπεφασίσατε; ἠρώτησε μετὰ βαναύσου ὄφρα ἄμα εἰσελθῶν. Ἐσκέφθητε ἢ ὄχι;

— Ἐγὼ; .. Τί νὰ σκεφθῶ; ἐψέλισεν ἡ Ἰουλία μὴ δυναμένη νὰ συγκρατήσῃ τὰς πνευματικὰς αὐτῆς δυνάμεις, ἐνεκα τῆς κατὰστάσεως εἰς ἣν εὐρίσκατο, καὶ μὴ γνωσκούσα τί ν' ἀπαιτήσῃ.

— Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ τοῦ ἐνοικίου, δεσποινίς μου.

— Ἄ, περὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ τοῦ ἐνοικίου, ἐψέθυρσεν ἡ ἀτυχὴς κόρη, ὡς ἄχῳ τῶν λόγων τοῦ θυρωροῦ.

— Ναί, περὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ τοῦ ἐνοικίου· ἐσκέφθη, θὰ σκεφθῆς; διότι πρέπει ἀφεύκτως νὰ κενώσῃς τὸ δωμάτιον, ὡς σοὶ εἶπον.

— Ναί. . . θὰ σκεφθῶ, ἀπήντησεν ἡ νεάνις μὴ ἐνοουσα τί λέγει.

— Δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ θὰ σκεφθῶ, διότι δύνασαι νὰ τὸ λέγῃς πάντοτε, ὅσακις σ' ἐρωτήσω· ἀλλὰ πρέπει νὰ σκεφθῆς ταχέως ἔχοντες τώρα ἐξ μ. μ. τὴν ὀργὴν θέλω ἀνυπερβέτως ἀπάντησιν, ἐπειδὴ αὐρὸν θὰ ἔλθῃ ὁ νέος ἐνοικιαστής. Ὅθι ἤμαι εἰς τὸ δωμάτιόν μου μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης περιμένων, προσέθηκε ὁ θυρωρὸς καὶ ἐξῆλθεν.

— Φαίνεται ὅτι τὸ πουλάκι θὰ πέσῃ εἰς τὸ δίκτυ μᾶς, εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἐξεληθῶν προχθὲς δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ λόγον περὶ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ σήμερον εἶδεν ἐν χαρτάκι ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην βέβαια θὰ ἦναι ἡ ἐπιστολή. Ἀλλὰ ἐπιμονὴν ποῦ ἔχει ὁ διάβολος! Τί ἀνόητη! Ὁρᾷ ἀπὸ τὴν πείναν, ἐνῶ δύναται νὰ γείνη μεγάλη κυρία. . . Ἄς ὑπάγω τώρα νὰ εἶπω τὰ νεᾶ εἰς τὸν κύριον Ἐρρίκον.

Ἐκαστος ἤδη ἐνοιεῖ διατὶ ὁ θυρωρὸς ἐπέμεινε μετὰ τοσοῦτου θράσους. Εἶδομεν τὴν νεάνίδα εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς παρουσίας διηγέσεως παρακολουθουμένην ὑπὸ τῶν δύο νεανιῶν, ὧν ὁ εἰς ἦτον ὁ

Ἐρρίκος, ὅστις φθᾷ εἰς τὴν οἰκίαν κατοπιν τῆς Ἰουλίας ἔδωκεν εἰς τὸν θυρωρὸν τὴν πρὸς αὐτὴν ἐπιστολήν, ἣν κατ' ἀρχὰς ἡ κόρη περιεφρόνησε καὶ πρὸς ἣν, πολιτικηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν καὶ παρασυρομένη ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τῆς ζωῆς, ἐπανήλθε καὶ πάλιν. Ὁ νέος καθ' ἐκάστην διήρχετο ἐκ τῆς οἰκίας ζητῶν πληροφορίας παρὰ τοῦ θυρωροῦ, ὅστις ἔλεγεν αὐτῷ ὅτι ἡ νεάνις ἐπιμένει ἀρνούμενη ν' ἀνταπαντήσῃ, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἐκδικῆσθαι αὐτήν. Ὅτε ὅμως εἶδε χυρῶς τινὰ νομίσματα μεταδάντα ἐκ τοῦ θυλακίου τοῦ Ἐρρίκου εἰς τὸ ἰδικόν του καὶ ὅτε ἤκουσεν ὅτι θὰ μεταδῶσι καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἀρκεῖ νὰ γείνη πιστὸς τοῦ Ἐρρίκου συνεργός, ὁ θυρωρὸς ἀπόλεσε καὶ τὸ ἔσχατον τῆς φιλάνθρωπις ἔχουσι καὶ ἐπετέθη δι' ὅλης τῆς βαναύσου βίας κατὰ τῆς ἀτυχῆς νεάνιδος.

— Λοιπὸν ἡ τύχη μου ἀπεφασίσθη, εἶπεν ἡ κόρη μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ θυρωροῦ· αὐρὸν θὰ βρωθῶ εἰς τοὺς δρόμους, χωρὶς νὰ ἤξεύρω καὶ ἐγὼ τί θ' ἀπογείνω. . . ὦ. . . ν' ἀπέθνησκον ἕως τὴν αὐρὸν.

Τότε θ' ἀπλησασμένη τῆς αἰσχύνης ταύτης, καὶ τὸ σῶμά μου ὀπωσθήποτε ἤθελε ταφῆ. . .

Διῆλθεν ἐκ τῆς κεφαλῆς τῆς ἡ ἰδέα τῆς αυτοκτονίας. Κατ' ἀρχὰς εἶδεν ὅτι τίποτε εὐκολώτερον τοῦ θανάτου.

— Ἀνοίγω τὸ παράθυρον, εἶπε, ῥίπτωμαι καὶ πρὶν ἢ φθάσω εἰς τὴν γῆν, τὰ πάντα θὰ ἦναι τελειωμένα.

Ταῦτα δὲ λέγουσα ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον, τὸ ἤνοιξε, παρετήρησε πρὸς τὰ κάτω, ἀλλὰ πᾶραυτα ὀπισθοδρόμησε μετὰ φρίκης. Τόσῳ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ζωὴ μὲ ὅλας αὐτῆς τῆς συμφορᾶς καὶ πικρίας, εἶνε προσφιλές καὶ γλυκεῖα. Αἱ χεῖρές της ἀνεπαυσίτως διηρθύθησαν πρὸς τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἀνέγνω καὶ πάλιν.

— Τί ζητοῦσι παρ' ἐμοῦ; . . . εἶπε. Τί ζητοῦσι παρὰ σοῦ, ἀθλίη! . . . ἀνεκράξῃ, ζητοῦσιν ὅτι δὲν δύναται νὰ σὲ ἀποδώσῃ, ζητοῦσι τὸ μόνον ἀγαθόν, τὸ ὅποιον δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστρέψῃ ἡ δυστυχία, τὴν τιμὴν σου! . . .

Αἴ! εἶμαι μεμολυσμένη, καὶ ἀφοῦ ἐτόλμησα νὰ τὸ σκεφθῶ, εἶμαι ἀξία οἰκτιρμοῦ, προσέθηκεν ἐπιπλήττους αὐτήν.

Ἄλλὰ ν' ἀποδιωχθῶ, ἐξηκολούθησε μετὰ τινὰ πύσιν, ν' ἀποδιωχθῶ ὡς κύνων, ν' ἀποθάνω τῆς πείνας ἐπὶ τὰς ὁδοὺς; ὦ! εἶνε τρομερόν!... εἶνε φρικῶδες!... Λοιπὸν προτιμότερον τὸ ἀμάρτημα;... Τὸ ἀμάρτημα;... καὶ πταίω ἐγὼ, ἀφ' οὗ μοιραία βία μὲ ὤλεσε πρὸς τοῦτο, χωρὶς νὰ δύναμαι ν' ἀντισταθῶ πλέον;... Τίς θὰ μὲ κατηγορήσῃ;... Τίς;... Ὁ κόσμος ὅλος! Ὁλὼν οἱ δάκτυλοι θὰ διευθύνωνται πρὸς ἐμέ, ὅλοι θὰ λέγωσιν, ἰδοὺ ἐκεῖν η'!...

Καὶ ἡ δύστηνος νέα ἐν τῷ κυκεῶνι αὐτῶ τῶν σκέψεων, ἐν τῷ λαβυρίνθῳ ἐκείνῳ τῶν αντιπρακτικῶν ἰδεῶν, ἐξ ὧν οὐδ' ὁ σοφώτερος καὶ θαρραλεώτερος ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ σῶος καὶ ἀβλαβῆς, κατελήφθη ὑπὸ φρίκης! Ἔστη ὡς ἀπολέσασα τὰς φρένας περίτρομος καὶ ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀκινήτους καὶ ἀπλανεῖς, εἶτα δὲ διὰ μιᾶς ὤρμησεν ἐξω τοῦ δωματίου παράφρονος, ὡσεὶ ἐδιώκετο ὑπὸ τῶν Ἑρινύων! Οὐδ' ἤκουσεν ἐν τῷ δικδρομῷ, διότι ἦτο νύξ, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ, φωνὴν τινα καλοῦσαν αὐτὴν μετὰ δειλίας,

Ἐξῆλθε τῆς οἰκίας πάντοτε τρέχουσα ὡς παράφρων.

Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἐξῆλθε κεκυρῶς καὶ περίλυπος ὁ μόνος αὐτῆς φίλος, ὁ μόνος αὐτῆς προστάτης, ὁ πτωχὸς ἐκείνος φοιτητής. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν παρεκκολούθησεν αὐτὴν, δὲν τὴν εἶδε πλέον.

Εἰς μίαν ἢ δύο ἡμέρας περιέμενον ἡσύχως, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἡ ἀνησυχία του ἐγένετο πυρετώδης.

— Τί γίνεται; .. πού εἶνε; .. μήπως εἶνε ἀσθενής; .. Δικτὶ δὲν φαίνεται; .. ἦσαν αἱ βασιανίζουσαι αὐτὸν σκέψεις.

Καθ' ἑκάστην ἔβλεπε μέχρι τῆς θύρας τῆς οἰκίας σκοπῶν ν' ἀναδῆ; ἀλλὰ μὴ τολμῶν ἀνεχώρει πάντοτε σκεπτικός, ζεμῶς καὶ περίλυπος.

Ἀπαξ μόνον ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ μετὰ δειλίας, ἂν ἡ Ἰουλίνα εἶνε ἐπάνω. Εἶχε καταστῆ ὁ δυστυχὴς ἀντικείμενον γέλωτος εἰς τοὺς πέριξ οἰκοῦντας. Τὴν ἡμέραν ὅμως ἐκείνην ἡ ἀπόφασίς του εἶχε γείνει ἀμετάθετος· ἔλαθε μετ' ἑαυτὸν ὅσα εἶχε συναθροίσει χρήματα καὶ περιμείνας νὰ ἐπέλθῃ ἡ νύξ εἰσῆλθεν ἡρέμα καὶ ἀρο-

ποδητὶ εἰς τὴν οἰκίαν. Ἀνέβηκε τὴν κλίμακα μετὰ προσυχῆς μεγίστης, ἵστατο περιδεῆς ἐπὶ τινὰ στιγμὴν, κατέβηκε τινὰς βαθμίδας, ἀνέβηκε πάλιν. Ἐπὶ τέλους κατώρως νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ δικδρομοῦ περιρρέμενος ὑπὸ ἰδρωτός. Ἐσκέπτετο τί νὰ πράξῃ, πῶς νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐπίσκεψίν του, ὅτε ἤκουσε θύραν ἀνοιγομένην καὶ προβαίνουσαν μετ' ὀρμῆς σιάν γυναικὸς ἐν ἣ ἀνεγνώρισε τὴν Ἰουλίαν. Ἄπην τὸ αἶμά του συνέρρευσε εἰς τὴν καρδίαν, καὶ μόλις ἐτόλμησε νὰ κράξῃ, Ἰουλίνα!

(ἀκολουθεῖ.)

ΑΣ ΠΡΟΣΕΛΩΣΙΝ ΑΙ ΝΕΑΝΙΔΕΣ.

(Συνέχεια, ἰδὲ Φυλ. ΙΔ'. καὶ τέλος.)

Τότε ἐρλυσεν ἡ ἡγουμένη, ἥτις τὴν ἀνήγειρε καὶ ἀφ' οὗ τὴν παρεγύρησε τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸ δι' αὐτὴν προσδιορισμένον δωμάτιον.

— Ἐδώ, τῇ εἶπεν ἀφήνουσα αὐτὴν, ἐδῶ πάντες εὐρίσκουσιν ἀνάπαυσιν ἡ θρησκεία χορηγεῖ προστασίαν εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ ὁ ὑπέρτατος Θεὸς εἰρήνην.

Ἡ νέα κατοικία τῆς Κλάρας ἦτο μικρὸν δωμάτιον, ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ὁποίου ἐκρέματο εἰκὼν τῆς Παναγίας, ἅμα ἡ Κλάρα παρετήρησε τὴν εἰκόνα ταύτην ὡχρίασε διότι τῇ ἐβάνη ὅτι εἰς τὸ ὄχρον καὶ μελαγχολικὸν ἐκείνο πρόσωπον διέκρινε τοὺς χαρακτῆρας τῆς μητρός της.

— ὦ, ἂν ἐξῆ ἡ μήτηρ μου, εἶπεν ἡ δυστυχὴς διακοπτομένη ἀπὸ τὰ δάκρυα... ἐκείνη τοῦλάχιστον μὲ ἠγάπα.

Καὶ ἡ σκέψις ὅτι ὁ πατήρ της ἔνεκε τοῦ ἀποτόμου του χαρακτῆρος ἐστάθη ἡ αἰτία τοῦ πρόωρου θανάτου τῆς μητρός της τὴν ἐβύθισεν ἐκ νέου εἰς σκέψεις, αἵτινες κατέληξαν εἰς κλαυθμούς καὶ εἶτα ἐβυθίσθη εἰς μελαγχολίαν κατόπιν ἐκοιμήθη ἐπὶ ὀλίγας ὥρας ἅμα ἐξύπνησεν ἐθαύμασε τὸ πρῶτον πῶς εὕρηθη εἰς τὸ σκοτεινὸν ἐκεῖνο δωμάτιον, κατόπιν δὲ τῇ ἐπῆλθεν εἰς τὴν μνήμην της τὰ συμβάντα καὶ ἐσκέφθη τὴν λύπην τοῦ πα-

τρός της, τὸ τολμηρὸν διάθημά της καὶ τὰς συνεπείας τούτου. Τότε εἰσῆλθε πάλιν ἡ ἡγουμένη ἥτις μὲ μητρικούς λόγους τὴν καθυσόχασε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἄλλ' ἐν ᾧ ἡ Κλάρα εὐρίσκεται εἰς τὸ μοναστήριον ἐμπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας ἰδοὺ ὁ Σὺρ Ἰωάννης ἐγείρεται τῆς κλίνης του καὶ στρέφων τὸ βλέμμα παρατραπεί ἐπὶ τῆς τραπέζης του ἐπιτολήν, περιεργὸς τὴν ἀνοίγει καὶ ἀναγνωρίζει τὸν χαρακτῆρα τῆς θυγατρὸς του· αἰσθάνεται ταραχὴν θέλει ν' ἀναγνώσῃ ἀλλ' ἐκ τῆς ταραχῆς δὲν δύναται καθησυχάζει καὶ ἐπὶ τέλους ἀναγινώσκει.

Ἀγαπητὴ πάτερ.

Ἀγαπῶ τὸν Ἰωάννην μανικῶς· σεῖς τὸν ἀποστρέφεσθε ὡς εἰ μὴ ἐπιθυμοῦντες τὴν εὐτυχίαν μου· ἐγὼ ὅμως δὲν δύναμαι νὰ τὸν ἀφήσω· τὸ νὰ μὴ ὀνομασθῇ σύζυγός μου εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ θέλητε τὸν θάνατόν μου. Κάμνω λοιπὸν τὸ ἀποφασιστικὸν τοῦτο διάθημα καὶ πιστεύω ὅτι θὰ ἔχω τὴν συγγνώμην σας.

— Τὴν συγγνώμην μου; ἀνέκραξε μετὰ θυμοῦ ὁ πατήρ, τὴν κατάραν μου νὰ ἔχῃς ἀχάριστος θυγάτηρ καὶ οὐχὶ τὴν συγγνώμην μου.

Ἀμέσως λοιπὸν ἀποφασίσας εἰς ἀληθῆς Ἄγγλος ἐκράξε τὸν ὑπηρετὴν του.

— Ἀμέσως, τῷ εἶπε, παράγγειλε τέσσαρας ἵππους καὶ ἐτοίμασε τὰ πάντα δι' ἀναχώρησιν κατόπιν ζήτησον τὸν κόμητα Ροβερτίνον διότι εἶναι ἀνάγκη νὰ τῷ οἰμολήσω.

Μείνας εἶτα μόνος ἐβυθίσθη εἰς μυρίας σκέψεις.

Μετὰ μίαν ὥραν ἔβλεπεν ὁ κόμης, ὅστις ἐθαύμασε ἰδὼν τὴν ἄμαξαν τοῦ ταξειδίου πρὸς τὴν θύραν τοῦ ξενοδοχείου.

Ὁ Σὺρ Ἰωάννης βλέπων αὐτὸν τὸν ἐχαίρετρε μετ' ὀργῆς, ἦν μόλις ἐκράτει, τῷ εἶπε.

— Πιστεύω ὅτι γνωρίζετε τὴν Ἀγγλικήν, ὥστε δύνασθε ν' ἀναφέρητε εἰς τὴν δεσποινίδα τοὺς ἐξῆς λόγους μου· ὅτι δηλαδὴ ἀπὸ σήμερον θὰ λαμβάνῃ κατ' ἔτος διακόσια τάλληρα προερχόμενα ἐκ τῆς κληρονομίας τῆς θείας της ὅτι ἀπὸ

τὸν πατέρα της οὐδὲν θὰ λάβῃ ποτέ. Πρὸς τοῦτοις εἶπατέ τῇ, ὅτι ὁ πατήρ της ἀναχωρεῖ σήμερον ἐκ Ρώμης ὅτι δὲν θέλει νὰ τὴν ἴδῃ, οὐδὲ ν' ἀκούσῃ περὶ αὐτῆς καὶ ὅτι τὴν συμβουλεύει νὰ μὴ λαμβάνῃ τὸν κόπον νὰ πῶ γράψῃ διότι αἱ ἐπιστολαὶ της οὐδέποτε θὰ ἀποσφραγισθῶσι καὶ ὅτι ἡ μόνη ἀνάμνησις, τὴν ὁποῖαν τῇ ἀφίνει, εἶναι ἡ κατάρτα του.

Κατόπιν ὁ Σὺρ Ἰωάννης ἐτυλίχθη εἰς τὴν μανδίαν του ἐχαίρετρε τὸν κόμητα καὶ ἀνεχώρησεν ἀφείς αὐτὸν μόνον ψιθυρίζοντα.

— Διάβολε διακόσια τάλληρα εἶναι πολὺ ὀλίγα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Ἰωάννης εὐρίσκατο ἐντὸς τοῦ ὀμιλητηρίου τῆς μονῆς τῆς ἀγίας Τριῆδος. Ἐβλεπεν ἡ Κλάρα, ἥτις ἅμα τὸν εἶδε ἔτρεψε περιεργὸς πρὸς αὐτόν. Ὁ Ἰωάννης τῇ εἶπε τελοσυτημένος.

— Κυρία, λυπηρὸν εἶναι τὸ καθῆκον μου, πρὸ ὀλίγου ἤμην μὲ τὸν Πατέρα σας.

— Μὲ τὸν πατέρα μου; τί κάμνει; τί σοῦ εἶπε;

— Δὲν εἶναι πλέον εἰς Ρώμην ἀνεχώρησεν.

— Ἀνεχώρησεν;

— Ναὶ καὶ μ' ἐπεφότισεν ἵνα σοῦ εἶπω ἐκ μέρους του ὅτι δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περὶ σοῦ, οὐδὲ νὰ εἶδῃ καὶ τὸ χεῖριστον, ἀγγελέ μου κατηράσθη τὴν ἐνωσίν μας.

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν σχεδὸν λειπόθυμος ἡ δυστυχὴς Κλάρα.

— Μὴ πιστεύητε ὅμως φιλότατη ἐξηκολούθησεν ἐκείνος ὅτι ἐγὼ θέλω νὰ σᾶς καταστήσω δυστυχῆ, νυμφευόμενος ὑμᾶς ἀνευ τῆς θελήσεώς του, καί, ἀγαπητή μου, ἀποσύρομαι ἂν καὶ μὲ μερίστην μου λύπην... σᾶς ἐγκαταλείπω ἂν καὶ θὰ καταστῶ ἔνεκα τούτου δυστυχῆς...

— Μ' ἐγκαταλείπετε;

— Ναὶ, διότι δὲν θέλω νὰ σᾶς ἴδω δυστυχοῦσαν διὰ παντός... ἐπίστρεψον εἰς τὸν πατέρα σου ἐγὼ δὲ θὰ προσπαθῶ, ἂν καὶ θὰ ἦναι ἀδύνατον, νὰ σᾶς λησμονήσω.

— "Ω, τούτο οὐδέποτε θά γείνη. "Όχι, Ἰωάννη μου, δὲν θά μὲ ἀφήσεις. . . διότι σὲ ἀγαπῶ περισσότερο τοῦ πατρός μου.

— Πρέπει νὰ σὲ ἀφήσω διότι δὲν θέλω, ὥστε πατρικὴ κατάρξα νὰ βαρύνῃ τὴν ἐνωσίν μας, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ Ἰωάννης.

Ἡ δυστυχὴς Κλάρα ἴστατο ὠχρὰ, τρέμουσα καὶ μὴ τολμῶσα νὰ προσφέρῃ λέξιν, τότε ἡ ἡγουμένη μεθ' ἧς ὁ κόμης προηγουμένως εἶχε συνεννοηθῆ καὶ ἦτις τότε εἶχεν εἰσέλθει προσέθηκε.

— Ἐλησμονήσατε νὰ εἰπῆτε εἰς τὴν δεσποινίδα κύριε κόμης, ὅτι ὁ πατὴρ τῆς τῆ ἀφῆκε 200 τάλληρα μόνον κατ' ἔτος.

Ὡς κερκυνόπληκτος ἔμεινεν ἡ Κλάρα ἐνόησε τὴν Ἰωάννην, κατέστη ἐρυθρὰ ὑπὸ ἐντροπῆς, διότι οὐδὲν δὲν ἐξευτελίζει τῶσον μίαν νεάνίδα ὅσον τὸ νὰ ἴδῃ διαψευθεῖσας τὰς ἐλπίδας τῆς, ἕνεκα συμφέροντος ὑλικού. Ἐστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν Ἰωάννην ψυχρῶς καὶ τῷ εἶπε.

— Καλῶς κύριε, ἀπομακρύνθητε, σὰς ἐνόησα.

— Φίλτατη, ὅ,τι κάμνω εἶναι διὰ τὴν εὐτυχίαν σου, προσέθηκεν ὁ Ἰωάννης.

— Ἀπομακρύνθητε, διότι εἶναι ἀνωφελὲς νὰ μιλῶντες ταύτην τὴν τελευταίαν συνέντευξίν μας ὑπάγετε. . .

Ὁ κόμης τεταραχμένος, ἀλλ' ἐξ ἄλλου κῆρυχαστικῶς ὅτι τῶσον εὐκόλως ἠλευθερώθη ἀπὸ ταύτης, τὰς ἐχαίρετῆσε καὶ ἀπῆλθε.

Ἄμα ἀνεχώρησεν, ἡ Κλάρα δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῆ ἀλλ' ἔπεσε λειψύθυμος καταβληθεῖσα ὑπὸ τῆς λύπης.

— Δυστυχὴς νεανίς, εἶπεν ἡ μοναχὴ ἄμα ἡ Κλάρα ἠνοῖξε τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ Θεὸς νὰ σοῦ δώσῃ ἡσυχίαν καὶ θάρρος.

Σπουδαία ἀσθενεῖα ὑπῆρξεν ἡ συνέπεια τῆς συνεντεύξεως ταύτης μετὰ τὸν Ἰωάννην ἄμα δὲ ἀνέλαβε δὲν ἐτόλμησε νὰ γράψῃ εἰς τὸν πατέρα τῆς ἂν καὶ ὁ πρὸς τὸν Ἰωάννην ἔρωσ τῆς μετεβλήθη ἤδη εἰς μῖσος. Ἴσως θά τῷ συνεχώρῃ τὴν ἀπιστίαν του ἂν δὲν ἐβλεπεν ὅτι διὰ συμφέρον ἐφέρθη οὕτως ἀλλ' ἤδη τὸν περιεφρόνησεν ἡ μᾶλλον τὸν ἐμίσησε τῶσον ὅσον προηγουμένως τὸν εἶχε ἀγαπήσει.

Ἀναλαβοῦσα δὲ ἐκ τῆς ἀσθενείας ἡ πρώην εὐθυμὸς καὶ ζωηρὰ κόρη εἶχεν ἄλ-

λάξει ὑπὸ τῆς λύπης, ἦτο ἤδη γυνὴ πάντοτε εἰς σκέψεις βυθισμένη μὴ βλέπουσα ἢ ἀπελπὶ μέλλον ἐνώπιόν τῆς, ἴσθην ἀπεφάσισε ν' ἀπερωθῆ εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἔλαβε τὸ μοναχικὸν σχῆμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Παρήλθον ἐξ ἡμῶν περίπου ὅτε ἡ Κλάρα ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἐξ Ἀγγλίας ἐν τῇ ὁποίᾳ τῇ ἀνηγγέλλετο ὁ θάνατος τοῦ πατρός τῆς καὶ συγχρόως ἡ συγγνώμη του αἰ τελευταίαι τοῦ λέξεις, τῇ ἔγραφον, ἦσαν λέξεις συγγνώμης διὰ τὴν Κλάραν ἐπεθύμει τῇ ἔγραψε νὰ τὴν ἴδῃ, καὶ νὰ τὴν συγχωρήσῃ καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τῷ χορηγήσῃ τὴν ὑγίαν του διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ἰταλίαν νὰ τὴν ἴδῃ καὶ εὐλογήσῃ τὸν μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς γάμον. Τὴν κατέστησε δὲ γενικῶν του κληροδόμου.

Μεγάλῃ ὑπῆρξεν ἡ λύπη τῆς Κλάρας εἰς ταύτην τὴν εἰδησιν, διότι ἐπίστευε τὸν ἑαυτὸν τῆς αἰτίον τοῦ θανάτου τοῦ πατρός τῆς. Ἀλλ' οὐδόπως συνεινήθη μνησθῆσα ὅτι κατέστη κυρία τῶσον μεγάλῃς περιουσίας, διότι εἶχεν ἀπορραξίσει νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας τῆς ἐντὸς ἐκείνου τοῦ μοναστηρίου, ἀρ' ὅπου ἡ ζωὴ εἶχεν ἀπολέσει δι' αὐτὴν πᾶσαν γοητείαν καὶ πᾶσαν εὐχαρίστησιν ἐγνωρίζε δὲ ὅτι οὐδένα ἠδύνατο ν' ἀγαπήσῃ ὡς ἠγάπησε τὸν κόμητα Ἰωάννην τὸν ὁποῖον ἦλθ ἐμίσει.

Τῷ ἔκαμε δὲ μερικὴν τινα ἐκδίκησιν, διέδωκε διὰ τὸν ἐφημερίδων ὅτι ὁ σὴρ Ἰωάννης Χάθαρτ ἀπέθανε ἀφῆσας γενικῶν κληροδόμον τὴν θυγατέρα του.

Ἀλλ' οὐδέποτε πλέον ἐπανεῖθε τὸν κόμητα Ἰωάννην, ἔμαθε μόνον ὅτι ἀπαντήσας νεάνιδά τινα τὴν ἐνομιρεῖθη τρεῖς μῆνας μετὰ τὸ συμβῆν τῆς Κλάρας.

Ἡ δὲ Κλάρα παραχωρήσασα τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας τῆς εἰς τινα πτωχὸν συγγενῆ τῆς ἔμεινεν ἐντὸς τοῦ Μοναστηρίου ὡς μοναχῆ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

X. . .

Ο ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1873.

Φίλτατε.

Καὶ πρὶν ἢ ἐντεῦθεν ἀναχωρήσας μετὰ παρεκάλεσας πολλὰκις νὰ μὴ λησμονήσω τὴν Ἀνατολικὴν Ἐπιθεώρησιν καὶ ἄμα αὐτὸς ἀφικόμενος ἔσπευσας δι' ἐπιστολῆς, νὰ μὲ ὑπενθυμίσης τοῦτο. Δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω τὴν Ἀνατολικὴν Ἐπιθεώρησιν, διότι δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω καὶ τὸν ἐκδότην αὐτῆς φίλτατόν μου Παράσχον, μεθ' οὗ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δι' ἀρχαίων φιλίας δεσμῶν συνεδέθη. Ἡ προθυμία τοῦ νὰ δημοσιεύω κἀγὼ ἐπίστε διὰ τριβῆς διὰ τοῦ ὑμετέρου περιοδικοῦ εἶναι μεγάλη, φίλτατε, καὶ ἂν αὐτῇ, βεβαιωθῆτε, δὲν ἀπάντα προσκείμενα σχεδὸν ἀνυπέροβητα τὰς πολλὰς καὶ παντοειδεῖς μου ἀσχολίας, δὲν θά ἔπαυον ν' ἀποστέλλω ὑμῖν τοιαύτας. Ἦδη ὅμως ἀναγκάζομαι νὰ ὁμολογήσω ὑμῖν εἰλικρινῶς ὅτι τὸν μεν φίλτατον Παράσχον θά ἐθυμώμαι πάντοτε, τὸ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοόμενον πολλοῦ λόγου ἄξιον περιοδικὸν πρὸς τὸ παρὸν σπανίως. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ζητεῖτε νὰ μάθητε πρὸς ταῖς ἄλλοις παρ' ἐμοῦ καὶ τὰ τοῦ Βουτωναίου ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ ὅσον οἶόν τε ἐκτενῶς καὶ μετὰ τινῶν ἡμετέρων κρίσεων. Εὐχαρίστως γράφω ὑμῖν περὶ τούτου ἐν συντόμῳ ὅμως καὶ οὐχὶ ὡς ἐπιθυμητῆ ἐκτενῶς «δεδοίως μὴ ἐκτενῆ καὶ τὰ προσήκοντα περὶ τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ λέγων οὐ προσήκοντα ἐπιστολῇ δόξω προηρεῖσθαι λόγους.»

Τῆς ποιήσεως, φίλτατε, πανταχοῦ καὶ πάντοτε θαυμαστῆ τις ἐγένετο φερά ἐραστῶν καὶ οὐχ' ἦττον τὰ νῦν καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι Μικρὰ τις ἀνάμνησις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐνθυμηθῆ τις ὅτι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀρχαίας δραματικῆς ποιήσεως ἄνθρωποι πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας ἤξισον νὰ φανῶσι δημιουργοὶ δραματικῶν καλλιτεχνημάτων. Νὰ ἐνθυμηθῆ τὴν πληθώραν τῆς ποιητικῆς ὁρμῆς, ἦτις ἐπεκράτει ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ὀρατίου καὶ ἦν χα-

ριστάτα ὁ σατυρικός οὗτος διέσχευε τὰ σκώμματα τοῦ σατυρικοῦ τῶν Γάλλων κατὰ τινῶν συγχρόνων αὐτοῦ ποιητῶν κλπ. Ἡ ποίησις ἔσχεν, ἔχει καὶ ἔξει πάντοτε πολλοὺς θιασώτας, πολλοὺς ἐραστὰς καθὼς βεβαίως καὶ πᾶν ὅτι θέλει καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν κατακλάει ἀλλ' ἀγνοῶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐὰν ὑπάρχῃ ἐν τῷ κόσμῳ πράγμα τι μὴ στενὸς συνημμένον μετὰ τοῦ ἀντιθέτου, Ὅταν ὁ γέρον Σωκράτης ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπαλύθη τῶν δεσμῶν, ἵνα ἐλεύθερος μετ' ὀλίγον πῆ τὸ κῶνειν «ἀνακαλιζόμενος ἐπὶ τὴν κλίην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐτριψε τῇ χειρὶ, καὶ τρέψων ἄμα. Ὡς ἄτοπον, ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἰκοί τι εἶναι τοῦτο ὁ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἠδύ' ὡς θαυμαστῶς πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τὸ λυπηρὸν, τῷ ἄμα μὲν αὐτῷ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν δὲ τις διώκῃ τὸ ἕτερον καὶ λαμβάνῃ, σχεδὸν τι ἀναγκάζεσθαι ἂν λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτερον, ὡς περ ἐκ μίας κορυφῆς συνημμένω δυ' ὄντε.» Οὕτω καὶ τ' ἄνθη τῆς ποιήσεως, ἀγαπητέ, οὐχ' ἦττον ἡ τὰ ἄνθη τῆς φύσεως περιβάλλονται ὑπ' ἀκανθῶν καὶ οἱ παλαιὸι ἔθικαν ἴσως τὴν ἔδραν τῶν Μουσῶν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Παρνασσοῦ ἢ τοῦ Ἐλικῶνος, οὐ μόνον διότι ἡ ποίησις εἶναι τι αἰθριώτερον καὶ οὕτως εἰπεῖν, οὐράνιον, ἀλλὰ καὶ διότι ἠθέλησαν νὰ ὑποδηλώσωσιν, ὅτι δὲν εἶνε τῶσον ὁμαλὴ, ἀλλὰ τούναντιον ἀνάπτης ἡ ὁδὸς ἡ ἀγούσα εἰς τὸ τέμενος, ἐν ᾧ εὐτυχῆ τινα πνεύματα καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως ἀγαπηθέντα ἐνθέως διατιθέμενα μυσούνται τὰ τῶν Μουσῶν καὶ δεχόμενα ἀποδίδουσιν ἀληθεῖς ποιητικούς φθόγγους. Καὶ τῷ ὄντι τίς δύναται ν' ἀρνῆθῃ ὅτι ἡ φύσις πρὸς πᾶν πράγμα, ἐὰν μὴ τὸ ὄλον, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον βεβαίως συμβάλλεται; Ἡ μεγαλοφυΐα ἐμοιάζει πρὸς κάλυκα, ὅστις δὲν ἔχει ἀνάγκην, εἰμὴ μιᾶς μόνης τοῦ ἡλίου ἀκτίνος, μιᾶς μόνης σταγόνας δρόσου καὶ μιᾶς μόνης ζεφύρου αὔρας, ἵνα διανοιχθεῖς ἐπιδείξῃ εἰς τὸ φῶς τὰ ὠραία αὐτοῦ χρώματα καὶ ἀπαδώσῃ εἰς τὴν φύσιν τὸ ἄρωμα, ὅπερ παρ' αὐτῆς ἔλαβε. Παιδίον ἐστὶ ὢν ὁ περιφρημὸς τῆς Γόθας φυσιογράφος Βλουμενβάχιος ὑπέφαινε τὴν λαμπρότητα, ἦτις

ἔμελλε νὰ περιβάλῃ τὸ ὄνομα του. Παιδίων ἔτι ὄντα τὸν διέσχισεν τῆς Βραβαντίας ζωγράφου Ρουβίντσιου ἐφάνετο ἡ φύσις θέλουσα νὰ ἰδρῶσιν παρὰ τὸν Ζευξίν καὶ τὸν Ῥαφαήλ. Καὶ σφόδρα νεκρὸς ἦν ὁ Σοφοκλῆς ὅποτε εἰσῆλθετο εἰς τὴν σκηνήν, ἵνα ἀφῆλῃ τὸν στέφανον, ὅστις ἐκόσμηε τοσοῦτον χρόνον τῆν κεφαλὴν τοῦ γηραιοῦ Αἰσχύλου. Ἐάν δ' ἐνθυμηθῶμεν ὅτι τῶν καλῶν τεχνῶν τὰ προϊόντα ὀφείλουσι νὰ ἦνε θαυμαστά καὶ ἀμώμητα καὶ ὅτι ἡ μετριότης ἐν ταῖς καλαῖς τέχναις εἶναι τι πρᾶγμα ἀδιανοήτων καθὼς χαριέστατα καὶ ἀληθέστατα λέγει ὁ Ὁράτιος, *mediocritus esse poetis non homines, non di, non concessere columnae*, εὐκόλως πειθόμεθα ὅτι ἐν ταῖς καλαῖς τέχναις καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ ποιήσει ἀπαιτεῖται, οὐ μόνον ὀρεξίς, ἧς οὐδεὶς ἐν Ἑλλάδι νέος στερεῖται, ἀλλὰ καὶ φυσικὴ κλίσις καὶ δεξιότης καὶ καθὼς ἐπιχαίριως εἶπε τις τῶν παλαιῶν πρέπει νὰ ἴδῃ μ' εὐμενὲς ὄμμα ἢ Μοῦσα γεννόμενον τὸν εὐτυχῆ αὐτῆς θιασώτην. Ἀλλὰ βεβαίως ἡ φύσις μόνη δὲν εἶνε ἀπάρκεια ὡς πρὸς οὐδὲν ἄλλο, οὕτω καὶ πρὸς τὴν ποίησιν. Ὁ ποιητὴς ἀνάγκη νὰ προσλάβῃ καὶ συναρμόσῃ μετὰ τῶν αὐτοφύων ἀρετῶν καὶ τὰς ἀρετὰς ἐκείνας, αἵτινες προκύπτουσιν ἐκ τῆς μαθήσεως. Ὄφειλε νὰ ἦναι πολυμαθὴς καὶ ἂν θέλῃς, παιδαγωγῶν τις ἀνθρώπος, ἐνθους θεωρὸς τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ περικαλλοῦς σκηνογραφήματος τῆς φύσεως, δεινὸς καὶ βαθύς ἐρευνητὴς τῶν παθῶν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἔμπειρος τῆς ἱστορίας τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων καὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ μεγάλου αὐτῆς δράματος. Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν τὸν Ὅμηρον, ὅστις οὐ μόνον μέγας ζωγράφος τῆς φύσεως ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἐμφανίζεται, ἀλλ' οὐχ' ἦττον ἢ ὁ ἦρωας αὐτοῦ « πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω » Τὸν Βολταίρον, τὸν Βοκλῶ, τὸν Μολιέρου ποιητὴν φιλόσοφον καὶ θαυμάσιον ψυχολόγον. Ἐπὶ τέλος ὀφείλει νὰ ἔχη γνώσιν τῆς γλώσσης ἀκριβεστάτην, οὐ μόνον διότι χάριν τοῦ ρυθμοῦ ἀναγκαῖον εἶνε νὰ πλάττηται καὶ διαμορφοῦται ἡ γλωσσικὴ ὕλη ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ ἦμισυ τοῦλάχιστον τῆς ἀξίας τοῦ ποιήματος ἐγκείται ἐν τῇ

καλῇ καὶ χαριέσει καὶ εὐαρμόστῳ περιβολῇ τοῦ νοήματος διὰ τῆς γλώσσης. Ἴσως θαυμάζεις, φίλτατε, διατὶ ἀπέτεινα λόγον ἱκανῶς μακρὸν περὶ πραγμάτων τὰ ἔποικ, ἐάν μὴ ἦνε ὅλως περιττὰ, δὲν φαίνονται ὅμως καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὸ πρᾶγμα, περὶ οὗ σοὶ γράφω. Ἀλλὰ δὲν πρέπει οὐδαμῶς νὰ θαυμάσῃς, διότι λεληθότως ἴσα ἴσα παρέσχον σοὶ τελείαν εἰκόνα τῶν ἐν Ἑλλάδι ποιητικευομένων, ἐπειδὴ οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνθρωποι οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον τῆς εἰκόνης τοῦ ἀληθοῦς ποιητοῦ, ἢ ἐν τοῖς προηγουμένοις διεζωγραφήσαμεν. Ἀλλὰ τί σημαίνει, ἐάν οἱ ποιηταὶ ἡμῶν τ' ἀνωτέρω ὡς ἀναγκαῖα προσόντα φερῶνται. Μήπως δὲ τοῦτο ἐμποδίζει αὐτοὺς τὸ παράπαν, νὰ δαπανῶσιν ὅλον αὐτῶν τὸν χρόνον εἰς τὴν ποίησιν καὶ νὰ κατέρχωνται κατ' ἔτος εἰς τὸν ποιητικὸν ἀγῶνα, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν ἀξιοὶ νὰ λάβῃ τὴν δάφνην ἢ ἐν ἀποτυχίᾳ τὸν πρῶτον ἔπαινον; Τριάκοντα καὶ πέντε συλλογαὶ λυρικῶν ποιημάτων ὑπεβλήθησαν ἐφέτος εἰς τὸν ποιητικὸν διαγωνισμόν ἐξ αὐτῶν μὴ διατάχθη τὸ παράπαν νὰ παραδεχθῆτε καὶ πιστεύσατε ὅτι αἱ τριάκοντα τοῦλάχιστον ὑπεβλήθησαν μόνον καὶ μόνον, ὅπως ἐπικυρώσωσι τὸ τοῦ Οὐρανίου *Scribimus indocti doctique poemata dassa*. Δύο μόνον ἦτοι « Ἡ φωνὴ τῆς Καρδίας μου » καὶ τὰ « Δάκρυα » εθεωρήθησαν καὶ ἐνεκρίθησαν παρὰ τὸν κυρίων κριτῶν ἄξια τοῦ ἄθλου καὶ τῆς δάφνης καὶ ἕτερα δύο « Ἐπεα περὶ ῥόντα » καὶ « Πατρίς—Νεότης » ἀξία ἐπαίνου. Τῆς πρώτης βραβεύσεως συλλογῆς, περὶ ἧς ὑποβάντες θέλωμεν ἰδίᾳ ποιῆσαι λόγον ποιητῆς ἦν ὁ νεαρώτατος τὴν ἡλικίαν Δημήτριος Καμπούρογλου ἔλκων τὸ γένος ἐξ Ἀθηνῶν τῆς δὲ δευτέρας Χαρίτων τις Παπουλιᾶς, ὅς τις σημειωτέον δὲν ἐνεφανίσθη κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνόματός του ὅπως λάβῃ τὸ ἦμισυ τοῦ ἄθλου καὶ τῆς δάφνης διχασθέντος καὶ ἐφέτος, ὅπως καὶ ἐν τῷ τοῦ παρελθόντος ἔτους διαγωνισμῷ.

Ἀμφοτέρων τῶν βραβεύσεων τούτων συλλογῶν τὰ ποιήματα ἦσαν περιβεβλημένα τὸ ἐνθυμα τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἧτις μέχρι τούδε δὲν ἐνεκρίνετο ὑπὸ τῶν

κυρίων κριτῶν καὶ ἀπεκλείετο. Περὶ τῆς ἀξίας τῶν ποιημάτων τοῦ κυρίου Παπουλιᾶ δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ ἐκφράσω ὑμῖν τὴν γνώμην μου ἐλευθέρως, ἐάν δηλονότι ταῦτα ἤξιώθησαν δικαίως τοῦ ἡμίσεως τοῦ βραβείου καὶ τῆς δάφνης, διότι ἐκ τῆς ἀναγνωσεως ὀλίγων αὐτῶν τεμαχίων, ἄπερ καὶ ἐν μέσῳ θεοῦ δὲν ἀντελήφθη καλῶς, δὲν ἤδυνήθη βεβαίως νὰ σχηματίσω μίαν τινα περὶ αὐτῶν γνώμην καὶ ἔτι μᾶλλον πεποιθήσιν. Τὴν ἀξίαν ὅμως τῶν ποιημάτων τοῦ κυρίου Δημητρίου Καμπούρογλου ἀρκούντως ἐξετίμησα καὶ δύναμαι περὶ αὐτῶν βραχέα τινα ὑμῖν νὰ εἶπω, πρῶτον διότι ὁ εἰσηγητὴς κύριος Μιστριώτης κατ' ἐξίρεισιν ἀνέγνω πολλὰ ἐξ αὐτῶν, ὡν ἕκαστον ἐνθουσιῶδῃ προεκάλεε χειρονομήματα καὶ δεύτερον διότι καὶ ἐγὼ ἰδίᾳ ἀνέγνω τὰ πλεῖστα τῆς συλλογῆς αὐτοῦ.

Ἡ μουσα τοῦ νεαροῦ τούτου ποιητοῦ, φίλτατε, εἶναι φαιδρὰ εὐθυμὸς φιλοπαίγμων καὶ γλυκυτάτη. Δι' αὐτῆς οὗτος μὲ θαυμαστὴν καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμέρας χρόνοις τοσοῦτον σπανίαν ἀφέλειαν ἐζωγράφισε τὰ τρυφερὰ αἰσθημάτων του καὶ ἀληθῶς διὰ τῆς λύρας αὐτοῦ ἀπέδωκε τῆς καρδίας του τοὺς φθόγγους. Ἐχει τι ἀντίρρυθμον καὶ ἀπάδον πρὸς τὴν μελαγχολικὴν καὶ τὴν γερόν συμφωνίαν τῶν ἀπαρχμυλῶν πολλῶν ἡμῶν ποιητῶν, οἵτινες μὲ ἀφθονα δάκρυα καταρραίνουσι τῆς προῶως μακρυνθείσης αὐτῶν μουσῆς τὰ γεννήματα, ἐν ᾧ ποτὲ δάκρυα δὲν ἔχυσαν. Ὁ ἀξιαγάπητος καὶ διὰ τὰς πολλὰς του ἄλλας ἀρετὰς οὗτος ποιητῆς, δὲν θρηγεῖ, δὲν στενάζει, δὲν ἀπελπίζεται, διότι κλαίει, στενάζει καὶ ἀπελπίζεται ὁ Λαμαρτίνος ἀλλὰ γελᾷ, εὐθυμεῖ καὶ χαίρει καὶ τὴν χαρὰν καὶ εὐθυμίαν αὐτοῦ ἐκδηλοῖ ἐν τοῖς ποιήμασι, διότι γελᾷ, εὐθυμεῖ καὶ χαίρει ἢ τρυφερὰ καὶ εὐγενεστάτη αὐτοῦ καρδίᾳ. Ὡς ὅταν ὁ μέγας τῆς Γερμανίας ποιητὴς Γαίτης ἐξέδωκε τὸν βέλτερον αὐτοῦ, ἢ ἀπόγνωσις καὶ ἡ θανατοφόρος μελαγχολία ἢ προμηνύουσα τὴν φοικῶδη καταστροφὴν τοῦ βίου του, εἰσεγύθη ὀλοκλήρως εἰς τὰς ψυχὰς τῆς Γερμανικῆς νεότητος, οὕτω καὶ σήμερον ἐν Ἑλλάδι, οἱ θρήνοι, οἱ στεναγμοί, τὰ δάκρυα καὶ αἱ ἀπελπισίαι τοῦ

(ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

Λαμαρτίνου εἰσεγύθησαν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν νέων τῆς Ἑλλάδος ἡμῶν ποιητῶν, οἵτινες, ἐπειδὴ ὁ φιλόκλυτος θεὸς δούς τὴν συναίσθητικὴν δύναμιν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἔδωκεν αὐτῷ συγχρόνως καὶ τὸ ὄργανον τῆς ἐξωτερικῆς τῶν συναίσθημάτων αὐτοῦ παραστάσεως, ἠνέφεζαν τὰ μελισταγῆ στόματά των, καὶ ψάλλοντες ἀενάως τοὺς πόνους αὐτῶν πληροῦσι μὲ τὸν ζῆρον τῆς ψυχῆς των, πᾶν ὅτι ἡ φύσις ἢ τόσον δυσπαθῆς καὶ ἀνάληγτος καταλάμπει καὶ φαιδρύνει.

Παρατίθειμι ἐν τῶν ποιημάτων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ποιητοῦ, ἵνα διὰ πραγμάτων τοὺς λόγους μου κίνουτες, ὁμολογήσητε συγχρόνως καὶ ὑμεῖς αὐτοί, ἐάν ὁ νεαρὸς οὗτος ποιητὴς δὲν προμηνύει λαμπρὸν ποιητικὸν μέλλον.

ΤΟ ΑΝΤΙΦΑΡΜΑΚΟΝ

II

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ.

— 1

Ὁ Ἔρως, ἀφοῦ ἔφαγε
διὰ τὰ χρήματά του
—γιατ' εἶναι ἄσωτο παιδί—
ἐπρωτατοῦσ' ἕνα πρῶτ'
καὶ ἔκλαιε, γιατί ψομὴ
ζητοῦσαν τ' ἄντερα του.

Ὅλοι τοὶ λέγουν δοῦλεψε
τὰ φάγῃς, καὶ τὸ σπρώχνουν,
τεγγὴ δὲν γινώριζε κάμμιὰ,
ὁ Ἔρως εἶναι γιὰ δουλειὰ;
ἐγὼ τὸ ἐλεπήθηκα
ἵνα φταχθὼ νὰ διώχνουν!!

Μὴ κλαῖς τοῦ λέγω ἄμοιρο,
ἐγὼ δὲν θὰ σ' ἀφήσω,
ἀπὸ τὴν πείνα νὰ χαθῆς,
ἐὰν τὸ σπῆι μιν εὐθὺς,
τὸ πῆρε καὶ ἐπάσχησα
τὰ τὸ εὐχαριστήσω.

Πολλὲς ἐπέρασε καιρὸς
αἰτὸ δὲν τὸ κοροῦσε,

τὸ ἔδιωχνά, δὲν ἔφευγε,
ἔχουε, ἐπὶθαγε,
δὲν μ' ἄφινε νὰ ἐργασθῶ
χιτυοῦσε τραγοδοῦσε!

Τότε ἐμετανόησα
τὴν ὥρα τοῦ τὸ ἄπῃα
κολάζεται κανεῖς, ἀλλὰ
παιδιά ὡσὲν αὐτὸ τριλλῆ,
στὸ σπῆτι σας νὰ ἔχῃτε
νὰ μὴ τὸ δῶσ' ἢ μοῖρα!

Μιὰ Κυριακὴ, μιὰ ὠμορφῆ
μιὰ τοῦ Θεοῦ ἡμέρα,
ἐδιδάξα Γραμματικὴ,
γιὰ νὰ ἴδῳ μιὰ γενικὴ,
ἀν ἤθελε ἔς τὴν λήγουσα
τὸν τόνον ἢ πρὸ πέρα.

Ἀκόμη δὲν τελείωσα
τὸ «χλοῦνων ἐρῆσιον»
κί ὁ Ἔρωσ φεύγει ἔς τὴ στιγμὴ
δὲν στρέφει ἴσῳ του νὰ δῆ,
ὡ ἀντιφάρμακον λαμπρὸν
πολύτιμο βιβλίον!!

Αὐτὸ θὰ ἔχουν χαίμαλι,
ὡς φαίνεται ὀ δασκάλοι,
κί ὁ Ἔρωσ φεύγει ἀπ' αὐτοῦς,
φοβάται τοὺς σχολαστικοῦς,
ποῦχον γεμάτο συμβουλίας
ἀλο τους τὸ κεφάλι!

Ἀκοῦσαι ἀπ' τοὺς στίχους μου
ὡ φίλοι, τί θὰ ἔβρη,
ὄσαι φοραῖς βαρῆσθαι πιά
τοῦ Ἔρωτα τὴν συντροφιὰ
ἔς τὸ χέρι τὴν γραμματικὴ,
κί εἰθὲς ὁ Ἔρωσ φεύγει!!

Τοιοῦτα τέλος πάντων εἰσὶ τὰ ἔργα
τοῦ στεφανικροῦ ποιητοῦ, κατὰ μὲν τοὺς
κυρίους Κριτὰς ἀξία τοῦ ἀθλοῦ καὶ τῆς
δάφνης, κατὰ δὲ τοὺς ἀποτυχόντας ποι-
ητὰς ἀξία περιφρονήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1 Ἰουνίου 1873.

Χαίρετε ὁ σας φίλος
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ.

Σ.Σ Ἀγαθὸς φίλατέ μοι Παπαλεξανδρῆ ἔλα-
βον τὴν κατ' αἰτησίμῳ ἐν εἰδῆ πραγματικῆς ἐπι-
στολῆς σου κρίνας δὲ ταύτην λίαν κατάλληλον καὶ
ωφέλιμον διὰ τους τῶν γοχημάτων φίλους ἔσπευσα
πρὸς δημοσίευσιν ταύτης. Ἐπιφυλάττομαι δὲ καὶ ἐγώ,
ὅπως ἐντὸς ὀλίγου πέμψω ὑμῖν ἔκθεσιν ὅσον ὀσον
τε ἀκριβῆ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Σμύρῃ
Σχολείων ὡς καὶ περὶ τοῦ ποιτοῦ τῶν φρουρῶν
τῆς σπουδαζούσης Νεολαίας,

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

Παροιμίαι καὶ παροιμιώδεις
ἐκφράσεις.

Α'. Ὅσῳ ἔχει τὸ πουγγί σου ὄλοι φί-
λοι ἴνα ἴδιοί σου. 2

Ζῆ χύτρα ζῆ φίλια ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι.
Πρὸβλ. Θεόγν. 697.

Εὖ μὲν ἔχοντος ἑμοῦ πολλοὶ φίλοι
καὶ Σλμντ. Παροιμ. 10'. 4. Πλούτος προστί-
θησι φίλους πολλοὺς· ὁ δὲ πτωχὸς ἀπὸ τοῦ
ὑπάρχοντος φίλου λείπεται· καὶ Θεόγν. 857.

Τῶν δὲ φίλων εἰ μὲν τις ὄρα μὲ τι δειλὸν
ἔχοντα,
αὐγὲν' ἀποστρέψας οὐδ' ἔσορῃν ἐθέλει.
ἦν δὲ τί μοι ποθεν ἔσθλόν, ἂ παυράκι γι-
νεται ἀνδρῆ,
πολλοὺς ἀπασμῶν καὶ φιλότητας ἔχω.
καὶ παρὰ Στοδ.

Ἐπίσταμαι δὲ καὶ πεπεῖραμαι λίαν
ὡς τῶν ἔχοντων πάντες ἀνθρώποι φίλοι.
καὶ Σολμ. Παροιμ. 1Α'. 20. Φίλοι μισήσουσι
φίλους πτωχοῦς· φίλοι δὲ πλουσίων πολλοὶ
καὶ Θεόγν. 929.

Ἦν μὲν γὰρ πλουτῆς πολλοὶ φίλοι
Β'. Καὶ τὸ μέλι κόρον ἔχει.

Πρὸβλ. Ηνωθ. Νεμ. Ζ'. 77.
. κόρον δ' ἔχει
καὶ μέλι
καὶ Ὅμηρ. Ἰλ. Ν. 636.

Παντων κόρος ἐστὶ, καὶ ὕπνου καὶ φιλέτητος
μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ἀρχη-
μοῖο
καὶ Θεόγν. 598.

. παντὸς χρήματος ἐστὶ κόρος.

Γ'. Ὅποιος ζητᾷ ν' ἀρπάξῃ τὰ ξένα
χάνει τὰ ἴδικά του.
Παρμενερῆς ταύτης εἶνα ἢ ἀρχαῖα Κἀμήλος
ἐπιθυμητὰ κεράτων καὶ τὰ ὄτα προσαπώ-
λεσεν. Βλ. καὶ Μεγ. Βασιλ. Ὁ τὸν ἀλλοτρί-
ων ἐρών, μετ' οὐ πολὺ θρηγήσει τῶν ἰδίων
ἀποστερούμενος καὶ Μένανδ. 63. (Ἐκδοσις
Δούκα.)

Πλεονεξία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν.
οἱ γὰρ θέλοντες προσλαβεῖν τὰ τῶν πέλας,
ἀποτυγχάνουσι πολλὰκις νικῶμενοι,
τὰ δ' ἴδια προστιθέσσι τοῖς ἀλλοτρίοις.

Δ'. Κόρακας κοράκου ἠμάτι δὲν βγάζει.
Κύων κυνὸς οὐχ ἀπτεται.

Πρὸβλ. Θεόκριτ. Εἰδύλλ. Θ'. 31.
Τέτις μὲν τέτιγι· φίλος, μύρμαχι δὲ μύρμαξ

ἱρακας δ' ἱραξῖν
καὶ Σειράχ. Π'. 15. Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὁ-
μοιον αὐτοῦ· καὶ Σεινοφ.

Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὐνοί εἰσι.

Ε'. Τὰ παθήματα τῶν πρώτων γεφύρι
τῶν δευτέρων.

Βλ. Αἰσχουλ. Προμηθ. 391.

Ἦ σὴ Προμηθεὺ ἔμφορὰ διδάσκαλος
καὶ Ἀσώπ. μυθ. 38. (Λέων Ὀνος καὶ Ἀλώ-
πηξ) σωφρονισμοὶ γίνονται τοῖς ἀνθρώποις τὰ
τῶν πέλας δυστυχήματα.

ΣΤ'. Ἢ γάτα ὄταν δὲν φθάνει τὰ ψά-
ρικ τῆς βρωμοῦν.

Πρὸβλ. μυθ. Αἰσώπ. 156. (Ἀλώπηξ καὶ Βό-
τρυς) καὶ Βαζρ. 19. ἐπιμύθ. ὁ μῦθος ἐλέγγει
τοὺς εἰς ἀνέκβατα κοπιῶντας πράγματα καὶ
τούτων ἀποσχουόντας λόγους ψευδεῖς προσκλ-
λομένουσ.

Ζ'. Μὴν ἀκοῦς ἕνα καὶ κρίνεις δύο.
Πρὸβλ. Φωκυλ. 88.)

Μηδὲ δικὴν δικασῆς πρὶν ἀμφὼ μῦθον ἀ-
κούσης.

Η'. Ὅποιος θέλει τὰ πολλὰ χάνει καὶ
τὰ λίγα καὶ

Βρὲ παππᾶ τοῦ Δαυκαλᾶ
δίχως νοῦ δίχως μυαλᾶ
τὰ λιανὰ δὲν ἤθελες
τὰ χογτρά ἐγύρευες
τράβα τὸ χερσὺμυλο
κούνα καὶ τὸ διάβλο.

βλ. Δημόθ. κατὰ Ἀριστοκοκτ. Πολλοὶ πολ-
λάκις μειζόνων ἐπιθυμοῦντες τὰ παρόντα ἀπώ-
λεσαν καὶ Δημοκριτ. παρὰ Στοδ. Τοῦ πλείο-
νος ἐπιθυμῆ τὸ παρεὸν ἀπέλλουσι· καὶ Βαζρ.
μυθ. 79. ἐπιμύθ.

Βίος ἀβίβαιος παντὸς ἀνδρὸς ἀπλήστου
ἐλπίσι μακτίας πραγμάτων ἀνκλῶται.
καὶ Αἰσώπ. μυθ. 209. καὶ 214.

Θ'. Ὅταν πῖω καὶ κάμω κέρι ὄλα τὰ
ἀλχημονάω, καὶ ὄσοι πίνουσι καὶ μεθοῦνε
λησημονοῦν ὄσα χρωστοῦνε.

Πρὸβλ Ἀνακρέοντ. 45. 1, (Ἐκδοσις V Rose)

Ὅταν πῖω τὸν οἶνον
εὐδουσι αἱ μέριμναι
καὶ αὐτόθ. 9.

σὺν τῷ δὲ πίνειν ἡμᾶς
εὐδουσι αἱ μέριμναι.
καὶ Θεόγν. 1129.

Ἐμπίσμαι πενήτης θυμοεθέρου οὐ μελεδᾶντων
καὶ Ἀνακρ. 50. 5.

Ὅτ' ἐγὼ πῖω τὸν οἶνον
ἀπορίπτονται μέριμναι
πολυφρόντιδὲς τε βουλαὶ
ἐς ἀλιετύπους ἀλητίας
καὶ αὐτοθ. 48. 1.

Ὅταν Βάκχος ἐσέληθ
εὐδουσι αἱ μέριμναι.

Γ'. Ὅποιος σκάσσει τὸν λάκκον τοῦ
ἄλλου, πέφτει ὁ ἴδιος μέσα.

Πρὸβλ. Σλμ. Καὶ κξ'. Ὁ ὄρρυσων βέθρον τῷ
πλησίον, ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν· καὶ Δαυιδ.
ψαλμ. Ζ'. 15. Ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδικίαν, καὶ
συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν· λάκκον
ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖται
εἰς βέθρον ὃν εἰργάσατο· ἐπιστρέψει ὁ πόνος
αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, ἢ ἀδικία αὐτοῦ κα-
ταθήσεται.

ΙΑ'. Πεσοὶ καὶ κόκκαλα
Παροιμιώδης ἔκφρασις ἐπὶ τῶν λίαν ἰσχυρῶν.
Γένειον καὶ κέρατα ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. βλ. καὶ
Θεόκριτ. Εἰδύλλ. Β'. 89.

. αὐτὰ δὲ λοιπὰ
ἐστὶ ἔτ' ἦς καὶ δέρμα

ΙΒ'. Λόγο καὶ πέτρων ἑρρίξας δὲν θὰ
τὰ ξαναπιᾶσης.

Βλ. Πλούταρχ. Ἀδολεσχ. Οὔτε πτηνὸν ἐκ
τῶν χειρῶν ἀρέντα ῥάδιόν ἐστιν αἴθις κατα-
σχέιν, οὔτε λόγον ἐκ τοῦ στόματος προέμενον
κρατῆσαι καὶ συλλαβεῖν δυνατὸν καὶ Μέναν-
δρ. 76.

Οὔτ' ἐκ χειρὸς μεθέντα καρτερὸν λίθον
ῥῶν κατασχέιν οὔτ' ἀπὸ γλώττης λόγον.
καὶ χρυσόστομο. Τῶν μὲν χρημάτων τὴν ζη-
μίαν διορθοῦσθαι πάλιν ἐνὶ λόγον δ' ἐκπηδή-
σαντα ἀνακτῆσαι πάλιν οὐκ ἐν.

ΙΓ'. Ὅπ' ἤρα φίλον ἀκριβὸς κῦρε με-
γάλο θησαυρὸ καὶ ὁ φίλος σὲ μιὰν ὥρα
ἀξίζει μιὰ χώρα.

Πρὸβλ. Σειράχ. ΣΤ'. 14. Φίλος πιστὸς σιέ-
πη κρατιαὶ ὁ δ' εὐρών αὐτὸν εὐρε θησαυ-
ρὸν· φίλου πιστοῦ οὐκ ἐστὶν ἀντάλλαγμα καὶ
οὐκ ἐστὶ σταθμὸς τῆς καλλονῆς αὐτοῦ καὶ
Θεόγν. 77.

Πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀν-
τερούσασθαι

ἀξιος
καὶ Χρυσόστομο. Κᾶν μυρίους θησαυροῦς εἴπης
οὐδὲν ἀντάξιον γνησίῳ φίλου— βέλτιον γὰρ
ἡμῶν στερηθῆναι τὸν κλίον ἢ φίλων ἀποστε-
ρηθῆναι.

ΙΔ'. Μητ' ὁ σκύλος τρώ(γ)ει τ' ἄχυ-
ρα μήτε τὸ γάδαρο ἀφίνει.

Κῶν ἐν γάτῃ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι βλ καὶ
Αἰσώπ. μυθ. 334.

ΙΕ'. Ἰδρωτὰ θέλ' ἢ ἀρετὴ καὶ Ὅποι-
ανοῦ βαριούν' τὰ πόδια του ἐπιθυμοῦν
τὰ δόντια του.

Πρὸβλ. Ἡσιόδ. καὶ Ἡμερ. 265.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωτὰ Θεοὶ προπάρουθεν
ἔβηκαν.

καὶ Ξενοφ. Κυρ. Παιδ. βιβλ. Ζ'. Ε'. οἱ γὰρ πόνοι ὄντων τοῖς ἀγαθοῖς καὶ Ἐπίχαρμ. (παρὰ Στοβ. καὶ Ξενοφ. ἀπομνημ. βιβλ. Β'. κεφ. α'. 20.

Τῶν πόνων πλεονάζειν ἡμῖν πάντα τάχα ἢ οἱ Θεοὶ καὶ Ξενοφ. ἀπομνημ. Β'. α'. 28. Τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ κακῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας Θεοὶ διδόναι ἀνθρώποις καὶ Βασιλ. Ἐν πόνῳ καὶ μέγθῳ κτάνται τὰ καλὰ καὶ Χρυσόστομ. Πανταχοῦ διὰ δυσκολίας καὶ πόνου τοῖς ἀνθρώποις πέφυκε τὰ χρήσιμα παραγίγνεσθαι.

(ἀκολουθεῖ.)

Γ. Κ. Υ.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.

Εἰς τὴν ἐποχὴν κατ' ἣν ἐδασίλευεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ βασιλεὺς Ἐδουάρδος, ὑπῆρχε μία νέα ὀνομαζομένη Ἐλφριδὴ, τῆς ὁποίας ἡ ὠραιότης ἦτο τόσο ἐξαισία, ὥστε ὅλος ὁ κόσμος περὶ αὐτῆς ὠμίλει. Ἦτο θυγάτηρ ἑνὸς κόμητος πολὺ πλουσίου καὶ πολὺ ἰσχυροῦ καὶ ὅταν ὁ βασιλεὺς ἀπόλασε τὴν πρώτην αὐτοῦ σύζυγον, ἐσκέφθη ὅτι ἡ Ἐλφριδὴ θὰ ἦτον ἕν καλὸν μέρος δι' αὐτὸν ἔαν ἦτο τόσο ὠραία ὅσον ἐφημιζέτο.

Ὁ Ἐδουάρδος εἶχεν ἕνα ὀμογάλακτον ἀδελφὸν ὀνομαζόμενον Ἐτελθόρνον, τὸν ὅποιον ἠγάπα πολὺ, τὸν προσεκάλεσε καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς ἀγρούς εἰς τὸν πύργον τοῦ κόμητος, δῆθεν, διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ καὶ νὰ παρατηρήσῃ καλῶς τὴν Ἐλφριδὴν, καὶ νὰ τοῦ εἴπῃ ἀκολουθῶς, ἔαν ἦτον ἀξία νὰ γίνῃ σύζυγος βασιλέως.

Ὁ Ἐτελθόρνος ἀνεχώρησε μὲ καλὴν πρόθεσιν νὰ ἐκτελέσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου του· ἀλλ' οὗτος ἦτον εἰς νέος ἀπειρίσκεπτος καὶ φιλόδοξος, καὶ ὅταν εἶδε τὴν ὠραίαν Ἐλφριδὴν ἐσκέφθη ὅτι αὕτη ἦτο πλουσία καὶ μεγάλη κυρία, τοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν βασιλέα καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ αὐτός.

Κατὰ συνέπειαν δὲ εἰς τὴν ἐπιστροφήν

του διηγήθη εἰς τὸν Ἐδουάρδον ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ διὰ ποῖον σκοπὸν τοῦ ἐπήνεσαν τόσο πολὺ τὴν Ἐλφριδὴν, ἡ ὁποία ἦτον ἀσχημὸς ἄνευ πνεύματος, καὶ ἡ ὁποία δὲν εἶχε τίποτε διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ τοῦ ἀρέσῃ, ὁ βασιλεὺς ὅστις εἶχε μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ὀμογάλακτον ἀδελφόν του ἐπίστευσεν ὅλα ὅσα τοῦ εἶπε καὶ δὲν ἐσκέπτετο πλέον τὴν Ἐλφριδὴν.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν βλέπων ὅτι κατώρθωσε ν' ἀποβάλῃ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ κάμῃ αὐτὸν τὸν γάμον, τοῦ εἶπεν ὅτι καίτοι ἡ Ἐλφριδὴ εἶναι τόσο ἀσχημὸς ἐπεθύμει νὰ τὴν νυμφευθῇ, ἐπειδὴ ἦτο πλουσία καὶ μὲ τὴν τύχην αὐτῆς ἤθελε γίνεαι μέγας ἀρχὼν. Ὁ βασιλεὺς εὗρεν ὅτι ἦτο μία ἰδέα φρόνιμος καὶ τῷ ἔδωκε τὴν ἀδειαν νὰ ζητήσῃ τὴν Ἐλφριδὴν. Δὲν κατέβαλε πολὺν κόπον εἰς τὸ νὰ ἀπολαύσῃ τὸ ποθούμενον διότι ἤξευρον ὅτι ἦτον εὐνοούμενος τοῦ βασιλέως· καὶ μετὰ τὸν γάμον κατώρθωσε νὰ μένῃ εἰς τὸν πύργον προφασιζόμενος, ὅτι αὕτη ἦτο τόσο ἀσχημὸς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν παρουσιάσῃ εἰς τὴν αὐλήν· ἐνόμισεν ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ἤθελε μάθει ποτὲ τὴν ἀπάτην του.

Ἄλλ' ὅτι καὶ ἂν κάμῃ κανεὶς ἡ ἀλήθεια ἀνακαλύπτεται πάντοτε καὶ οἱ ἀνθρώποι, οἵτινες ψεύδονται τιμωροῦνται ἀργὰ ἢ ἐργάργον· δὲν παρήλασε πολὺς καιρὸς νὰ μάθῃ ὁ Ἐδουάρδος ὅτι εἶχε προδοθῆ, καὶ ὅτι ἡ Ἐλφριδὴ ἦτον ἀληθῶς ἡ ὠραιότερα γυνὴ τοῦ βασιλείου του. Κρίνατε πόσον ἐγένετο μανιώδης· ἀλλ' ἐπειδὴ ἤθελε νὰ τὸν ἐκδικηθῇ δὲν ἀπέδειξε τίποτε εἶπε μόνον ὅτι ὑπάγει νὰ κάμῃ μίαν κυνηγετικὴν ἐκδρομὴν καὶ ἀκολουθῶς θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πύργον τοῦ ὀμογάλακτου ἀδελφοῦ του διὰ νὰ γνωρισθῇ μετὰ τῆς γυναικὸς του.

Ὁ δυστυχὴς Ἐτελθόρνος εἶδε καλῶς ὅτι τὰ πάντα ἐμελλον ν' ἀνακαλυφθῶσι, καὶ προετοιμάσθη νὰ ὑποδεχθῇ τὸν βασιλέα. Ἐπρεξεν ὅλος περιτρωμένος εἰς τὴν Ἐλφριδὴν τῆς ὀμολόγησεν ὅλα τὰ παρελθόντα, τῆς ἐζήτησεν συγγνώμην καὶ τὴν καθικέτευσε νὰ βάλῃ τὸ φόρεμα καὶ τὸ ρακιδίον ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τῆς ἤρ-

χετο πλέον ἀσχημὰ διὰ νὰ μὴ παρατηρήσῃ ὁ βασιλεὺς πόσον ἦτον ὠραία· ἀλλ' ἡ Ἐλφριδὴ φιλόδοξος οὔσα καὶ φιλόδοξος ἐγένετο μανιώδης μαθούσα ὅτι τὴν ἐμπόδισε νὰ γίνῃ βασίλισσα καὶ διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ ἔβαλε τὸ ὠραιότερον φόρεμα καὶ τὰ ὠραιότερα κοσμήματα, καὶ ἐφάνη τῶσον μεγαλοπρεπὴς καὶ χαρίεσσα ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ὅς τις ἐξεθαμβώθη παρθεὺς καὶ ἔλαβεν κλίσειν νὰ τὴν ἀγαπήσῃ.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν ὅταν ὁ βασιλεὺς εὗρεθι μόνος εἰς τὸ κυνήγιον μετὰ τοῦ Ἐτελθόρνον ἐδράξατο τῆς περιπέσεως, κατ' ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν καὶ τὸν ἐφόνευσε, κτυπήσας αὐτὸν διὰ τοῦ ἐγγχειριδίου του ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ ἐνυμφεῦθη ἀκολουθῶς τὴν Ἐλφριδὴν ζήσας μετ' αὐτῆς μέχρι θανάτου.

ΛΙ ΘΥΣΙΑΙ

ΠΑΡΑ

ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ.

(Ἰδε φυλ. ΙΕ'. Συνέχεια καὶ τέλος.)

II

Ἐκθέσαντες ἐν τοῖς ἀνωτέρω τὰ ζῶα τὰ εἰς τὰς θυσίας προωρισμένα ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸ ἱεροτελεστικὸν τῶν θυσιῶν.

Ὁ θυσιάζων (1) ἔφειλε νὰ ζητήσῃ τόπον ἱερὸν ἢ ἂν δὲν ὑπῆρχε τοιοῦτος ἀφραγῶς ὠκοδόμει βωμόν, ὅστις ἦτον ἡ ὕψωμα ἐξέχον τῆς γῆς καὶ σημαῖνον τὴν

(1) Ἐὰν οἱ θυσιάζοντες ὑπέσχεοντο θυσίας εἰς ὅλους τοὺς Θεοὺς τῶν ἑπρεπῶν ἢ ὑπόσχασαι τῶν νὰ ἐκπληρωθῶσι· διότι ἄλλως τὸ πάθημα τοῦ Αὐκούργου τοῦ Κρητέως— Ἄπολόδοτ. I, 9, 14— καὶ τὸ τοῦ Οἰνέως ὅστις θυσιάσας εἰς ὅλους τοὺς Θεοὺς.

Ὁῖη (Ἀρτέμιδι) οὐκ ἔπρεξε Διὸς κούρη μεγάλῃς ἢ λάθρα ἢ οὐκ ἐνόησεν ἀσάκτο δὲ μέγα θυμῷ ἡ δὲ κοίτωσάμενη, δῖον γένος, ἰσχυρίσθη, ὥστε ἐπὶ χλοῦνῃ σὺν ἄγριον ἀρροδοῦντα, ὅς κακὰ πολλὰ ἔπρεσκον ἔθα Οἰνῆος ἀλώην, ἦτο ἱκανὸν παραδείγμα Ἰλιάδ. I. 540— Ἀπολόδοτ. I. 8. 2.

πρὸς τοὺς οὐρανίους θεοὺς ἀπόδοσιν τῆς θυσίας ἢ λάκκος (2) καὶ σημαῖνον τὴν πρὸς τοὺς χθονίους ἀπόδοσιν τῆς θυσίας. Ὁ βωμὸς εἶχε πάντοτε τὸ σχῆμα τοῦ τετραγώνου σπανίως δὲ τοῦ κυλίνδρου. Ὄκοδομεῖτο δὲ ἢ ἐκ ξύλων προσσηρμομένων (3) ἢ ἐκ λίθων λογάδων (4) ἢ ἐξ ὠμῆς πλίνθου (5) ἢ ἐκ τέφρας τῶν ἱερῶν. (6) Ἀξιοθέατοι βωμοὶ ἦσαν ὅτε ἐν Πάρῳ τοῦ ὁποίου ἐκάστη πλευρὰ ἦτο σταδία (7) καὶ ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ ὅστις περιγράφεται ὡδε πῶς ὑπὸ τοῦ Παισανίου « τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου βωμοῦ κατα- » σκευασθῆναι οἱ μὲν ὑπὸ Ἡρακλέους τοῦ » Ἰδαίου λέγουσιν, οἱ δὲ ὑπὸ ἡρώων τῶν » ἐπιχωρίων γενεῆς δύο ὕστερον τοῦ » Ἡρακλέους. Πεποιήται δὲ ἱερῶν τῶν » θυομένων τῷ Διὶ ἀπὸ τῆς τέφρας τῶν » μηρῶν, καθάπερ γε καὶ ἐν Περγάμῳ » τέφρας γὰρ δὴ ἔστι καὶ τῆ Ἡρα τῆ » Σαμίας βωμὸς, οὐδὲν τι ἐπιφανέστερος » ἢ ἐν τῇ γῶρᾳ τῆ Ἀττικῆς, ἃς αὐτο- » σχεδίαις Ἀθηναῖοι καλοῦσιν ἐσθάραι. » Τοῦ βωμοῦ δὲ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ κρηπί- » δος μὲν τῆς πρώτης, προθέσεως κα- » λουμένης, πόδας πέντε καὶ εἴκοσι καὶ » ἑκατὸν ἔστι περίοδος, τῆς δὲ ἐπὶ τῆ » προθύσει περίμετρος (ἐκάστου) πόδας » δύο καὶ τριάκοντα· τὸ δὲ ὕψος τοῦ » βωμοῦ τὸ σύμπαν εἰς δύο καὶ εἴκοσι » ἀνήκει πόδας. Αὐτὰ μὲν δὴ τὰ ἱερῶν » μέρη τῷ κάτω, τῆ προθύσει, καθέ- » στηκεν αὐτοῖς θέειν· τοὺς μηρούς δὲ » ἀναφέροντες εἰς τὸ βωμοῦ τὸ ὕψιλό- » στατον καθαγίζουσιν ἐνταῦθα. Ἀνάβα- » σιν δὲ εἰς μὲν τὴν προθύσιν ἀνάγουσιν » ἐξ ἑκατέρως τῆς πλευρᾶς λίθου πεποι- » κμένοι· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς προθύσεως εἰς » τὸ ἄνω τοῦ βωμοῦ τέφρας παρῆχεται

(2) Πικυακ. Βοιωτικ. XXXIX. 6.

(3) Αὐτόθι: III. 7. « Ποιοῦσι τρόπον τοι- » ῶδε τὸν βωμόν· ξύλα τετραγώνῳ ἀρμάζον- » τες πρὸς ἄλληλα συντιθέσιν κατὰ ταῦτα » καὶ εἰ λίθων ἐπιποιῦντο οἰκοδομῆαν, ἐξήραν- » τες δὲ εἰς ὕψος φούγαν ἐπιπέδου.»

(4) Πaus. Ἀρχαῖα XXII. 5.

(5) Αὐτόθι. Ἡλιακῶν B. XX. 11.

(6) Αὐτόθι. Βοιωτ. XI. 7. Ἡλιακ. A. XIII. 8.

(7) Στραβ. Βιβλ. I. 487. 1.

» καὶ ἀνάβασμός. Ἄχρι μὲν δὲ τῆς
» προθύσεως ἔστιν ἀναβῆναι καὶ παρθέ-
» νους, καὶ ὡσαύτως γυναιξίν ἐπειδὴν
» τῆς Ὀλυμπίας μὴ ἐξείργωνται ἀπὸ
» τούτου δὲ εἰς τὸ ἀνωτάτω τοῦ βωμοῦ
» μόνους ἔστιν ἀνδράσιν ἀνελεῖν.» (1)

Ὁ μετ' ἀστείότητος καὶ λογικῆς συλ-
λογισμὸς τοῦ σκόπτου Λουκιανοῦ περὶ
τοῦ βωμοῦ πληρέστατα ἐμφαίνει ὅποιον
περὶ αὐτοῦ εἰς τὰς ἱεροτελεστίας του τὸ
πνεῦμα τοῦ Ἑλλήνος. (2) Ὁ βωμὸς ὡς
ἐκ τῆς ἱερότητός του ἦτο καὶ τὸ κατα-
φυγίον τῶν καταδικωμένων ἄλλ' ἢ ἀ-
σέβεια τῶν καταδικωτῶν πολλάκις ἡ-
τίμαζε τὴν ἱερότητά του ἀποσπῶν τῶν
ἱκέτην ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταφυγίου του. (3)

Ἄγοντες τὸ προωρισμένον ζῶον ἐπὶ
τοῦ βωμοῦ ἐνίπτοντο ἢ ἐκαθαρίζοντο ἀ-
πο λυμ α ἰ ν ε σ θ α ι. (4)

Ἡ καθαρσις συνίστατο ἢ εἰς βράντισμὸν
ὑδατος διὰ δάφνης ἢ ἐλαίας ἢ εἰς καυ-
σιν ὑλῶν τινῶν ὧν ὁ καπνὸς εἶχεν, ὡς
φαίνεται, καθαροτικὴν δύναμιν, ἢ ἐλου-
οντο ἐν τῷ ποταμῷ (5) κτλ. Μετὰ τὴν
λουσιν ἐστεφανοῦτο τὸ ζῶον τὸ ὅποιον
ᾧφειλε νὰ ἦναι ἐντελὲς καὶ ἐτίθετο ἐπὶ
τοῦ βωμοῦ. (6) Ἐστεφανοῦτο δὲ καὶ ὁ
θύων, (7) καὶ πρὸ τῆς σφαγῆς ἔλεγε πολ-

λάκις «εὐφημία ἔστω, εὐφημεῖτε.» Ἐ-
πίσης πρὸ τῆς σφαγῆς τοῦ ζῶου «εἰώ-
» θασι ὑδωρ ἐμβάλλειν εἰς τὸ οὖς τοῦ
» ἱεροῦ ἐπὶ τὸ ἐπινεύειν τὸ ἱερεῖον, καὶ
» παραφυλάττουσιν ἰσχυρῶς τὸ μὴ σφάτ-
» τειν, πρὶν ἐπινεῦσαι κατασπενδόμενον.
» Ἔστι δὲ ὑδωρ εἰς ὃ ἐπέδραπον δρυ-
» λὸν ἐκ τοῦ βωμοῦ λαμβάνοντες, ἐφ'
» τὴν θυσίαν ἀπετέλουν καὶ τούτω πε-
» ρριβαίνοντες τοὺς παρόντας ἠγνίζον.
» Τοῦτο δὲ ἦν χερνίβα νέμειν.» Ἐὰν ἡ
» θυσία ἐγίνετο πρὸς τοὺς οὐρανίους Θεοὺς
» ὁ τράχηλος τοῦ ἱεροῦ ἐστρέφετο πρὸς τὰ
» ἄνω ἐὰν δὲ πρὸς τοὺς χθονίους (8) πρὸς

II. 54.— Αἰλ. ποικιλ. ἱστορ. ΙΣΤ'. — Ἀ-
θην. XV. 674. «Οἱ Λακεδαιμόνιοι κλάμω
» στεφανοῦνται ἐν τῇ τῶν Προμαχίων ἑορτῇ,
» ὡς φασὶ Σωσίβιος ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν
» Λακεδαίμοσι θυσιῶν, γράφων οὕτως:» ἐν
» ταύτῃ συμβαίνει τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς χώρας
» κλάμω στεφανοῦσθαι ἢ σιλεγγίδει, τοὺς
» δ' ἐκ τῆς ἀγωγῆς παιδας ἀστεφανώτους
» ἀκολουθεῖν. Ἀριστοτέλης δ' ἐν δευτέρῳ
» Ἐρωτικῶν Ὀμοίῳν φησιν «οἱ ἀρχαῖοι
» δια τοῖς περὶ τῶν οἴνων τόνοις τῶν κερα-
» λαγγιῶν δεσμούς εὐρισκον τοὺς τυχόντας,
» τῆς τῶν κροτάφων συνδέσεως ὡφελῶν δο-
» κούσης. Οἱ δ' ὕστερον ἄμα τῷ κροτάφῳ
» προσέβαλον τινα οἰκείον τῇ κροτῇ τὸν οἶνον
» διαγωγῇ μηχανησάμενοι τὸν στέφανον....
» Ὡς εὐανθέστερον καὶ κεχαρισμένον μάλ-
» λον τοὺς θεοὺς παραγγέλλει στεφανοῦσθαι
» τοὺς θύοντας.»

(8) Ἐὰν ἡ θυσία ἐγίνετο πρὸς Θεοὺς ἐ-
στρέφοντο πρὸς ἀνατολὰς ἐὰν δὲ πρὸς τοὺς
ἤρωας πρὸς δυσμάς. Καὶ οἱ μέγιστοι ἄνδρες
δὲν ἤρρησαν νὰ ἐπικαλῶνται εἰς τὰς θυσίας
τῶν καὶ τιμὰς, ὡς Θεοί, νὰ λαμβάνωσιν.
Προδ. Βιβλ. V. 114— Διοδώρ. Σικελ. Πέμ-
πη 83. Μάξιμος Τύριος Ἐκδ. Ν. Δούκα.
Βιέννη. 1810. σελ. 75 «Ἑλληνες θύουσι
καὶ ἀνθρώποις ἀγαθοῖς καὶ τιμῶνται μὲν αὐ-
τῶν αἰ ἀρεταὶ ἀμνημονοῦνται δὲ αἰ συμφοραί.
Πουταρχ. Ἐν β. Αυσανδρ. XVIII. 20 «ὡς
» Δούρις ἱστορεῖ πρώτῳ Ἑλλήνων βωμούς
» ἀνέστησαν ὡς Θεῶν καὶ θυσίας ἔθυσαν, εἰς
» πρῶτον δὲ παιδᾶνες ἤσθησαν ὧν ἐνὸς ἀρ-
» χὴν ἀπομνημονοῦσι τοιάνδε:

Τὸν Ἑλλάδος ἀγαθέας
στραταγὸν ἐπ' εὐρυχέρου
Σκάρτας ὑμνήσομεν, ὦ,
ἢ Παιάν.

τὰ κάτω. Μετὰ τὴν κατάταξιν τοῦ ἱε-
ρείου ἐπὶ τοῦ βωμοῦ εἶπετο τὸ οὐλοθύ-
ειν—οὐλοχύτη—τὸ ὅποιον ἦσαν κρι-
θαὶ ριπτόμεναι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ· τοῦτο δὲ
ἐγίνετο, ὡς εἶπομεν καὶ ἐν τοῖς πρώτοις,
πρὸς ἀνάμνησιν τῆς παλαιᾶς τροφῆς καὶ
τοῦ ἀρχαίου εἶδους τῆς θυσίας τῶν Ἑλ-
λήνων. (1) Πρῶτον ἐκόπτοντο τρίχες τι-
νὲς τῆς κεφαλῆς καὶ ἐρίπτοντο ἐπὶ τῆς
πυρᾶς—κατάρχεσθαι (2) Ὁ δὲ
ἱερεὺς (3) ἤρχετο μετὰ τῶν συμπαραυ-
ρισκομένων ὑπὲρ τῆς αἰτίας τῆς θυσίας. (4)
Μετὰ τὴν πρώτην εὐχὴν ἐγύριζον τὸν
τράχηλον τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐκοπτον χωρί-
ζοντες τὰ μέρη τὰ ὅποια καλύπτοντες
μὲ τὸ πάχος—κνίσσα—τὰ ἐδίπλο-
γύριζον καὶ τὰ ἔθετον ἐπὶ τῆς πυρᾶς. (5)
Ἀρχαιότατα ἐσυνειθίζετο νὰ δλοκαυτοῦται
τὸ ζῶον· πολὺ πρὸ τοῦ Ὀμήρου ὁμοίως
ἐπεκράτησε μέρη τινὰ αὐτοῦ νὰ καίων-
ται. Ἀφοῦ ἐρίπτον τοὺς μέρη ἐπὶ τῆς
πυρᾶς ἐπέχεον οἶνον· πλησίον δὲ τοῦ
ἱεροῦ νέοι ἐκράτουν πεμπωθλα δι' ὧν
ἦσαν διαπερασμένα οἱ μῆροι καὶ τὰ
σπλάγγνα. Καιόμενον τῶν μέρων ἐπὶ
τοῦ βωμοῦ ἢ κνίσσα ἦτοι ὁ καπνὸς τοῦ
πάχους μὲ τὰ τῆς ὁσμῆς του.

Οὐρανὸν ἴκεν ἔλισσομένη περὶ καπνῷ.
(6) Ὁ γελόιος Λουκιανός, ὁ πάντας, Θε-
οὺς τε καὶ ἀνθρώπους, ἐμπαίζας, κατὰ
πόδας τὴν μυθολογίαν καὶ τὴν περὶ κνί-
σης δοξασίαν τοῦ λαοῦ ἀκολουθῶν, εὐφρέ-
στατα περιέγραψε καὶ τὴν πρὸς τὸν οὐ-
ρανὸν ἀνάβασιν αὐτῆς, λέγων «οἱ Θεοὶ

(1) Ἀθην. XIV. 618. Οἱ Ἑλευσῖνιοι πι-
θανῶς καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπρομηθεύοντο τὰς
οὐλάς ἐκ τοῦ πεθίου τοῦ Ἐαρίου πλησίον τῆς
Ἑλευσίνος. Παιαν. Ἀτικ. XXXVIII. 6.

(2) Ὀδυσ. Γ. 446. Ε. 442.

(3) Ἐκτὸς τῶν γέροντι ἢ ἱερωσύνῃ ἐσυγχα-
ρεῖτο καὶ εἰς γράϊας Παιαν. XXXV. 5. καὶ εἰς
Παρθένους Παιαν. Ἀχαϊκ. XXIV 1, II.
65 Ἀρχαδ. V 12 Ἠλιακ. Β'. XX, 3. Ἀ-
χαϊκ. XXV, 13. Ἀρχαδ. XIII, 1. Μεσσην.
XX, 5. XII, 6. Λακων. XVI, 5. XXV, 13.
Ἀχαϊκ. XV, 13. XVIII, 12. Ἐπὶ δὲ καὶ εἰς
παιδας Παιαν. Ἀρχαδ. XXIXII.

(4) Ὀμηρ. Ἰλιάδ. Α. Ὀδυσ. Ο.

(5) Ἡ πυρὰ ἐγίνετο ἀπὸ φρύγανα σχίζας
καὶ ξύλα δρυός. — (6) Ἰλιάδ. Α. 317.

» σιτούμενοι ἤδονται τὸν ἐκ θυσιῶν κα-
» πνὸν αὐτῇ κνίσσῃ ἀνανηγημένον καὶ τὸ
» αἷμα τῶν ἱερείων τοῖς βωμοῖς οἱ θύον-
» τες περιχεύουσιν· ὁ δὲ Ζεὺς ἐπὶ τὴν τῶν
» θυσιῶν θυρίδα μετῴει, δι' ἣν ὁ κα-
» πνὸς ἀπῶν ἀνήγγειλε τῷ Διὶ τοῦ θύ-
» οντος ἕκαστον τούνομα.» (7)

Μετὰ τὴν καυσιν τῶν μέρων καὶ τὴν
παυσιν τῆς ἐργασίας—πόνος—παρέθε-
τον τὰ λοιπὰ κρέα (8) καὶ ἀρχομένης τῆς
τραπέζης—δαίς—ἐγίνετο ἡ εὐωχία. (9).

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης ὑπῆρχεν
ὁ κρατὴρ ὅστις ἦτο χύτρα ἐν ἣ ἐκέρονον
τὸν οἶνον μετὰ τοῦ ὑδατος ἐξ οὗ καὶ τὸ
ὄνομα τοῦ μέρους Ὁ κρατὴρ ὦν διαφό-
ρου σχήματος (10) καὶ ἐκ διαφόρων με-
τάλλων, οἶον, ἐκ χρυσοῦ (11) ἐξ ἀργύρου
καὶ περὶ τὴν στεφάνην μὲ χρυσόν (12)

7

(7) Λουκιαν. Ἰερομένει. 26. 27. ἐν Τι-
μωνι 116.

(8) Τὰ κρέα τῶν θυμάτων δὲν ἐτρώγοντο
ἐσάκις ἢ θυσία ἐγίνετο μεθ' ἔρκων ἄλλ' ἐν-
ταριάζοντο ὑπὸ γῆν ἢ ἐρίπτοντο εἰς τὴν θά-
λασσαν.

(9) Δίων Χρυσστ. Περὶ βασιλείας III.
132. «ποία θυσία κεχαρισμένη τοῖς Θεοῖς
» ἀνευ τῶν συνευχωμένων;— Διοδώρ. Σι-
» κελ. Τετάρτη. 24— Ἀθην. Βιβλ. VIII.
» 64. τὰς εὐωχίας ἐκάλουν οὐκ ἀπὸ τῆς
» ὀχῆς ἢ ἐστὶ τροφή, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κατὰ
» ταῦτα εὐ ἔχειν. Εἰς ἃς δὴ συνιόντες οἱ τὸ
» θεῖον τιμῶντες, καὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ ἀ-
» νεσιν αὐτοὺς γειθιῶνται. Πιθανῶς ἐν καιρῷ
» τῆς εὐωχίας ἐγίνοντο καὶ τὰ σκώμματα ἀ-
» τινα ἐσυνειθίζοντο ἐν ταῖς θυσίαις πρὸ πάν-
» των ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Ἀπολλοδώρ. I.
» 26. 2. «Καὶ νῦν ἐν τῇ θυσίᾳ σύνθεός
» ἐστὶ σκώπτειν ταῖς γυναῖξιν.» Τὰ σκώμματα
» εἰθίζοντο καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Θεσμοφορίων.
» Ἀπολλοδώρ. I. 5, 3. Ἐπίσης καὶ οἱ Αἰνῶδοι
» θυσιάζοντες ἔσκαπτον ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία
» ἐπὶ τῶν δυσθήμων ἱερωγόντων: Ἐν Αἰνῶδοι
» τὴν θυσίαν: Paroemiographi Graeci. ἔδκ.
» Jentsch et Schneide. Goltinyae. MOCCC
» XXXIX. σελ. 113.

(10) Ἰλιάδ. Γ. 202.

(11) Ἰλιάδ. Ψ. 219.— Προδ. Βιβλ. I.
51.— Διοδώρ. Σικελ. τρισκεδέκατη. 3.

(12) Ἰλιάδ. Δ. 613— 617. Ὁ τοιοῦτος
» κρατὴρ ἐθεωρεῖτο ὡς κάλλιστον κειμήλιον:
» Ὅσοι ἐν ἐμοὶ οἶκω κειμήλια κείτα:
» δῶσω ἢ κάλλιστον εἰς τιμητέα τὸν ἔστιν,

- (1) Παιαν. Ἠλιακ. Α. XIII. 8—11
(2) Λουκιαν. Ζεὺς Τραγωδός. 699. «εἰ
» εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ Θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ
» βωμοὶ εἰσὶν ἄρα καὶ Θεοί.»
(3) Ἀπολ. I. 9, 28. 9, 8— Ἡροδότ.
Βιβλ. VI. 108— Πλουτάρχ. ἐν β. Τιμολέων.
XVI 15. ἐν β. Σόλωνος XII. 5.— Διοδώρ.
Σικελ. ἐκ τῆς Η'. ἀπόσπασμα 16.— Παιαν.
Μεσσην. V. 9.
(4) Ὀμηρ. Ἰλιάδ. Α. 314.
(5) Παιαν. Ἀχαϊκὰ XX. 2.
(6) Λουκιαν. περὶ θυσιῶν. 12. «Οἱ θύον-
» τες στεφανώσαντες τὸ ζῶον καὶ πολὺ γε
» πρότερον ἐξετάσαντες, εἰ ἐντελὲς εἶη, ἵνα
» μὴδὲ τῶν ἀχρήστων τι κατασφάττωσι, προ-
» σάγουσι τῷ βωμῷ καὶ φονεύουσιν ἐν
» ὀρθάλμῳ τοῦ Θεοῦ γαστρὸν τι μυκόμενον
» καὶ ὡς τὸ εἶδος εὐφημοῦ καὶ ἡμίφωνον ἤδη
» τῇ θυσίᾳ ἐπαυλοῦν.»
(7) Ἀπολλοδώρ. III. 15, 4.— Πλουτάρχ.
ἐν β. Δίων. XXVIII. 10— Παιαν. Ἀχαϊκ.
XX. 2. Κορινθ. XXXV. 5.— Ξενοφ. Κυρ.
Ἄναξ. Βιβλ. VII. 40.— Διογ. Λαερτ. Βιβλ.

καὶ ἐκ χαλκοῦ, (1) ἐπληροῦτο οἶνον μί-
χρη τῶν χειλέων ἐφ' ὧν ἐτίθετο στεφάνη
ἐκ μυσσίτης πρὸ πάντων — ἐπιστέφο-
ματι.— Μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ κρατῆρος
ἐνέμοντο τὸν οἶνον καὶ ἔκαμνον τὴν ἀ-
παρχὴν ἣτοι ἔχονον ἐν εἴδει σπονδῆς
ὀλίγον οἶνον. Τὰ δὲ ποτήρια δι' ὧν ἐνέ-
μοντο τὸν οἶνον εἶχον διάφορα ὀνόματα,
οἶον δέπας, (2) ἀλειπὸν, (3)
ἐκπέλλων, κύπελλον, (4) ἡ ἀμι-
κίχου πελλόν. (5) Ποτήρια ἐκτός

θῶσω κρητῆρα τετυγμένον ἀργυρεὺς δὲ
ἐστὶν ἅπας χρυσῶ ἐπὶ χεῖλεα κεκράντας.
ἔργον δ' Ἡρακλείοιο.

— Ὀδυσ. Θ. 123. Μέγιστος κρατῆρ ἀρ-
γυροῦς ἦγετο ἐκ τισι μεγάλῳ συμποσίῳ τοῦ
Ἀντιόχου ἐπιφανοῦς βασιλέως τῶν Συρακου-
σῶν. Ἀθην. Βιβλ. V. 21—30. « ἦγετο
» κρατῆρ ἀργυροῦς ἐξοκιστοῦ χωρῶν με-
» τρητῆς ἐπὶ τετρακύκλου, ἐλκόμενος ὑπὸ
» ἀνδρῶν ἐξοκισίων εἶχε δὲ ὑπὸ τὰ χεῖλη καὶ
» τὰ ὦτα καὶ ὑπὸ τὴν βίαν ζῶα τετορνεν-
» μένα, καὶ διὰ μέσου ἐστεφάνωτο στεφάνῳ
» χρυσῶ διαλίθῳ »

(1) Ὀμηρ. Ἰλιάδ. Ψ. 196.— Ὀδυσ. Γ.
340. Η. 183. Κ. 410.— Ἰλιάδ. Δ. 3. Ω.
285— Ὀδυσ. Γ. 41

(2) Ὀδυσ. Γ. 50. Θ. 430. Ο. 85. Ἰλιάδ.
Α. 773.

(3) Ὀδυσ. Δ. 57. Κ. 357.

(4) Ὀμηρ. Ἰλιάδ. Ψ. 219. 683.— Ὀδυσ.
Γ. 153. X. 85.— Ἀθην. Βιβλ. XI. 65.

« Κύπελλον ὑπερῶν ἐστὶ ταῦτόν τῳ ἀλείψῳ
» καὶ τῳ δεσπῆ ἢ ὀνόματι διαλάσσειν; ἢ διὰ
» φορῶς ἦν ὁ ὕψος; καὶ οὐχ ὡς περ τὸ δέ-
» πας καὶ τὸ ἀλειπὸν ἀμικίχου πελλόν, οὕτω
» δὲ καὶ ταῦτο κυρτὸν δὲ μόνον. Ἀπὸ γὰρ
» τῆς κυρτότητος τὸ κύπελλον ὡς περ καὶ τὸ
» ἀμικίχου πελλόν ἢ διὰ παραπλήσιον ἦν ταῖς
» πέλλαις συνηγμένον μάλλον, εἰς τὴν κυ-
» ροτήτα ἢ ἀμικίχου πελλόν οἶον ἀμικίχου ρτον,
» ἀπὸ τῶν ὠτων, διὰ τῳ τοιαῦτα εἶναι τῆ
» κατασκευῆ »

(5) Ξενοφ. Κυρ. Ἀναβ. Βιβλ. VI. 5.—
Ἀθην. Βιβλ. XI. 51. « Αὐκοῦργος ὁ ῥήτωρ
» ἐν τῳ κατὰ Δημάδου Φιλίππον, φησὶ, τὸν
» Βασιλέα προπίνειν κέρατι τούτοις οἷς ἐπι-
» λορρονεῖτο τοῖς δὲ Παιόνων βασιλεῖς, φησὶ
» Θεόδοτος ἐν δευτέρῳ Φιλίππων, τῶν
» βῶων τῶν πρὸ αὐτοῖς γινόμενων μεγάλῃ
» κέρατα φούντων, ὡς χωρεῖν τρεῖς καὶ τέτ-
» ταρας χόας, ἐκ πώματα ποιεῖν ἐξ αὐτῶν,
» τὰ χεῖλη περιχυροῦντας καὶ χρυσοῦντας.

διαφόρων μετάλλων ὑπῆρχον καὶ κέρα-
τινα ἐν ἀλλεῖψῳ ἄλλων. (6)

Ἐν τῳ μέσῳ τῆς εὐνοχίας, τῶν ἀλ-
ληλοκερασμάτων καὶ τῆς περὶ τὸν βω-
μὸν ὀρχήσεως— ὀρχήματα— ὕμνον
καὶ ἐδοξολόγουν— μολπή— τὸν Θεὸν
διὰ περικαλοῦς κιθάρης ἢ φόρμιγγος.
Αἱ δὲ ἀδόμεναι ᾠδαὶ ἦσαν ὕμνοι καὶ
παιάνες ἐξ ὧν ἐσυνειθίζοντο οἱ τοῦ Ἰ-
λῆος (7) Ὀρφῆος, Ἐρμίππου καὶ δια-
φόρων ἄλλων ποιητῶν. Χάριν τῶν ἀ-
ναγκαστῶν παρατιθέμεθα ἐνταῦθα ἐκ τῆς
Λυρικῆς Ἀνθολογίας δύο μικροὺς παι-
άνους :

Α'.

Σὺ τ' ὦ τὸν αἰε πόλον οὐράτιον
ἀκτέσι λαμπραῖς Ἄλιε βάλλον,
πέμψον ἑκαθόλον ἔχθροῖς βέλος
σᾶς ἀπὸ κενρᾶς, ὦ Παιάν!

Β'.

Φοῖναις δὲ καὶ ἐν θιάσοισιν
ἀνδρείων παρὰ δαιτυμόνεσσιν
πρῆπει παιάνη κατέρχεται.

Μετὰ τὴν ἐξιλέωσιν τοῦ Θεοῦ διὰ
τῆς θυσίας καὶ τῆς μολπῆς
οἶκον δ' ἑ-κατος ἔθαινε.

Ἐν Σαύρῃ Ἰούnius 1873.

Α. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

» Καὶ Φιλόξενος δὲ ὀκυθῆριος ἐν τῳ ἐπιγρα-
» φμένῳ Δείπνῳ φησὶ. « Ἐπινε τὸ νεκτᾶρεον
» πῶμα ἐν χρυσαῖς προτομαῖς τε ἄλλων κε-
» ράτων ἔτρεχον δὲ κατὰ μικρόν. » Ἀθη-
» ναῖοι δὲ καὶ ἀργυρᾶ ποιοῦντες κέρατα ἑ-
» πινον ἐξ αὐτῶν. Ἔστι γὰρ τούτο εὐρεῖν
» ἐν Δημοκράτους ἀναγεγραμμένον οὕτως,
» ἐκ στήλης ἀνακειμένης ἐν Ἀκροπόλει ἢ
» τὰ ἀναθήματα περιέχει: « Κέρας ἐκπωμα
» ἀργυροῦν. »

(6) Πικταν. Ἀττικ. XXIII. 5.

(7) Φιλόχορος παῖς Ἀθηναῖος Βιβλ. XV.
52 « Ἀθηναῖος ἄδει παιάνας τοῖς ὑπὸ Ἐρ-
» μίππου πεπονημένους, τοῦ Κυζικηνοῦ ἐξα-
» μίλλους γινόμενους τῶν παιάνων ποιη-
» σάντων πολλῶν καὶ τοῦ Ἐρμιοκλέους προ-
» κριθέντος. »